

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבה לח/של"א של הממשלה
ז' באייר תשל"א - 2.5.71

נכחו השרים: ג. מאיר - יו"ר, א. אבן, י. אלון, י. אלמוגי, י. בורג, ח. גבתי,
י. גלילי, מ. דיין, ש. הלל, ז. ורהפטיג, מ. חזני, פ. ספיר, ש.
פרס, ו. שם-טוב, ז. שרף

נעדרו השרים: ג. פלד (בחו"ל), מ. קול (בחו"ל), י.ש. שפירא (בחו"ל)

- מ. ארנון - מזכיר הממשלה
- סא"ל א. בראון - לשכת שר הבטחון (מאמצע סעיף 509)
- ש. דיניץ - מנהל לשכת ראש הממשלה
- י. הרצוג - המנהל הכללי, משרד ראש הממשלה
- תא"ל י. ליאור - מזכיר צבאי לראש הממשלה

- סדר היום:
- 509. ש א ל ה
 - 510. שיחת סגן ראש הממשלה-מזכיר המדינה
 - 511. סקירה מדינית
 - 512. מינויים בשדות החוץ
 - 513. איום השביתה בדואר הנדסה
 - 514. חמשים שנה ל"הגנה"

509. ש א ל השר הדתות ז. ורהפטיג:

יש לי שאילתא לשר החוץ. אולי הבעיה אינה אקטואלית כיום, אבל היא יכולה להיות אקטואלית. לאור שינוי האווירה בין ארה"ב לסין, אני רוצה לשאול: מה עושה מדינת ישראל ומה התכנון כדי לחפש איזה סדק של איזו שיחה עם סין, אם על ידי משלוח עתונאים או אנשי ספורט או על ידי קונטקט עם דיפלומטים סיניים באיזה מקום? האם משרד החוץ מתכנן או מחפש איזו דרך, לאחר שניתן "O.K." ע"י ארה"ב? ומה הן ההכנות לעצרת האו"ם? כל הזמן טענו, שאנחנו מאד קשורים בעניין זה עם ארה"ב ושנחנו צריכים להיות לפעמים אמריקאיים יותר מאשר האמריקאים עצמם. מה אנחנו עושים עכשו כדי לחפש דרך לאחר שינוי האווירה מצד ארה"ב?

ראש הממשלה ג. מאיר:

לא איכפת לי השאילתא, אבל איכפת לי קביעת העובדה, שהיא אינה מתאימה בדיוק למציאות. אשר להצבעות שלנו באו"ם, זה לא היה כך כפי ששר הדתות ציין.

שר החוץ א. אבן:

התיאור של עמדתנו על ידי שר הדתות לא רק שאינו מדויק, אלא זה היפוכו הקוטבי של הדיוק. אף פעם לא היתה הצבעתנו או עמדתנו זהה עם זו של ארצות הברית. (א) אנחנו היינו קודם כל נמנעים ולא מצביעים נגד. (ב) עמדתנו היתה, שהמציאות כפי שהיא, חייבת להשתקף באו"ם. אמנם סין צריכה להיות חברה באו"ם, אבל יש גם מציאות של פורמוזה, שהיא מדינה לכל דבר. באו"ם יש 80 מדינות קטנות הימנה. זו היתה הדוקטרינה שלנו. עכשו זוהי כנראה הדוקטרינה

של מספר מדינות באירופה וגם של ארה"ב. אפשר לומר, שארה"ב הדביקה עכשו את העמדה הישראלית.

ניסינו את מזלנו בכמה מגעים בבורמה ובארצות סקנדינביות. איני מציע שנפסיק את הנסיונות האלה. בדרך כלל, הנציג הסיני סירב להפגש, לפעמים נפגש עם איש שלנו במסיבה חברתית והשמיע את כל מה שיש לסינים להשמיע. אבל לרגל ההתפתחות האחרונה, יש כמה התנדבויות של אישים לעזור בזאת. אנו בהחלט ניסינו את הגישוש - לא מתוך חקוה, אבל מתוך אחריות היסטורית להוכיח, שאנחנו מפגינים את התעניינותנו בנושא. אבל איני סבור, שסין אפילו קרובה לפינג-פונג אתנו. נעשה גישוש. דוד הכהן ביקש אותי להביא אותו לסיין. אני מוכן שיהיה בסיין. השאלה היא אם סין מוכנה שיהיה שם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לפני שנים אחדות נפגש השגריר שלנו ברומניה עם השגריר הסיני. כיוון שהשגריר הסיני דיבר סינית, היה שם מתורגמן. אחת השאלות שלו הייתה: כמה יהודים יש בישראל? המתורגמן מסר את התשובה שיש כ-2 מיליון, או אז היו אפילו פחות מ-2 מיליון. השגריר הסיני אמר: זוהי טעות, זה אינו יכול להיות; וודאי יש שם כ-20 מיליון. הוא לא יכול היה לתאר לעצמו וזה לא התקבל על דעתו, שבשביל 2 מיליון עושים רעש כזה. בכל אופן היו שיחות. כל סיני שדעה באיזה מקום שהוא לדבר עם נציג שלנו, מצא את השגריר שלנו מוכן לשיחה.

היה יהודי שנקרא גנרל כהן. במקרה נפגשתי איתו, כאשר הייתי בסיוור במזרח הרחוק. נפגשנו בהונג-קונג. אמרו לי שהוא שם. נפגשתי איתו. הוא חזר זה עתה מסיין. אמר: כמה חבל שלא נפגשנו בדרך לסיין; הוא יכול היה לעשות שם גדולות ונפלאות. חבל מאוד! פעם עמד לנסוע לסיין, הודיע לנו על כך. הזמנו אותו הנה על השבוננו, היה אורח שלנו. נסע לסיין. חזר מסיין ללונדון בלא כלום. עכשו הוא כבר בעולם הטוב.

אבל בכלל ניסינו. אין זאת אומרת שלא צריך להמשיך ולנסות. אבל הם עכשו לא פחות פרו-ערביים מאשר הרוסים, וזה עד כדי כך שהרוסים מודיעים לערכים לא לסמוך על הסינים, שהם סתם אומרים שהם פרו-ערביים, אבל אין לסמוך עליהם. אבל אין פירוש הדבר שלא צריך להמשיך ולנסות לבוא במגעם אתם. אבל אין בזה כל חידוש.

510. שיחת סגן ראש הממשלה עם מזכיר המדינה של ארה"ב

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

ידוע לכם, שעמדתי לנסוע מטעם המגבית המאוחדת לקנדה. לפי בקשת ראש הממשלה, הקדמתי את צאתי ביום אחד כדי להתעכב בווינינגטון, על מנת לנסות להבהיר כמה סוגיות עם רוג'רס ועם אחרים ולדווח חזרה בטרם יתגלגלו המאורעות סביב היוזמה המחדשת של רוג'רס - הן בפרשת ההסדר הכולל והן בנושא של ההסדר החלקי. העניין התארגן במהירות שהפתיעה אפילו אותי. כי רוג'רס ערך אז ביקור באמריקה הלטינית והגיע למעשה לווינינגטון מספר שעות אחרי. אבל הפגישה נקבעה בהיעדרו בין יצחק רבין לבין סיסקו, גם לגבי המקום וגם לגבי הצורה.

נוסף לשיחה עם רוג'רס, סיסקו ואתרטון "בארוחת הצהרים העיסקית", כפי שקוראים לזה, ומצדנו היו גם יצחק רבין ושלמה ארגוב, קיימתי אילו פגישות עם ידידים, לא פגישות רשמיות, שאיני יכול לדווח עליהן, אבל יכולתי לסכם לעצמי הערכת מצב מבוססת למדי. ואת זה אנסה להעביר גם לידיעתכם.

אבל לפני שאכנס לפרטים או לסיכומים, רוצה אני להזים שמועה שנפוצה משום מה על שיחה מתוחה וכיו"ב. האמת היא, שהאווירה היתה דוקא לבבית מאד, והסגנון היה סגנון של נסיון לשכנוע מצדם של האמריקאים. אבל לעומת זה, ייאמר שהיא היתה גלוית לב מאד, ואיני חושב שנשארו פינות לא ברורות לגבי מה שניתן להבהיר בשלב זה של המאבק המדיני. השיחה היתה ארוכה מאד, והיא

הפתיעה אותנו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

איני יודעת מי עוד הפיץ את השמועה, אבל אני הייתי הראשונה, שביטבת הממשלה התרשמותי מהמברק היתה, שהיתה זאת שיחה מתוחה. לא שמעתי את הטונים, אבל אמרתי בממשלה, שאיני זוכרת שיחה חמורה כזאת.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

תוכן השיחה היה חמור מאוד. אני מרוצה שהיתה הודמנות לעמוד על החומרה ללא כחל וללא סרק. אבל האוירה היתה מאוד לבבית, חלק מתוך נימוסים טובים וחלק מתוך מאמץ מסויים לרכוש נפש לרעיונות שלהם. אבל ראש הממשלה צודקת, כי תוכנם של הדברים היה מאוד רציני ומאד חמור. חשוב שנדע את הדברים באופן הבהיר ביותר. והדברים מקבלים אישור על ידי ביוררים נוספים שקיימתי עם גורמים אחרים ומקורות, שאני יכול לסמוך עליהם יותר מאשר על אנשי מחלקת המדינה.

נתחיל על פי איזה שהוא סדר הגיוני. תכנית רוג'רס - הובהר מכל המקורות, שתכנית רוג'רס של אוקטובר ושל דצמבר 1969 אושרה על ידי נשיא ארה"ב ברוחה ובכתבה, לפני שהיא הועברה לצדדים ופורסמה ברבים. רוג'רס עשה מאמץ מיוחד, כדי להבהיר שאין כאן מקום להניח, שמדיניות מסדר חשיבות כזה תיקבע שלא על דעת הנשיא. ועוד: תכנית רוג'רס בעינה עומדת, וככל שהדבר נוגע לארה"ב, פירושה שאין לספח לישראל אף כפרת ארץ מסיני, שיש לפתור את הכעיות הבטחוניות באמצעים אחרים, כמו פירוז, כמו כוחות בינלאומיים. הוא הדין לגבי רצועת עזה ולגבי שארם-א-שייח'. הוא התחמק מלהגיד באופן מדויק איך הוא מתאר לעצמו את פתרון בעית עזה. ברור לגמרי מזה שאמר ומזה שלא אמר, שלענין עזה לא יהיה פתרון מצרי ולא פתרון ישראלי, אלא פתרון אחר עם סידורי בטחון, שיניחו את דעתה של ישראל, והוא הדין לגבי שארם-א-שייח'.

שר החקלאות ושר הפיתוח ח. גבתי:

מה זה הוא הדין?

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

לא סיפוח. סיני תהיה בידי מצרים, לא כן רצועת עזה, אבל יהיו סידורי בטחון שיניחו את דעתה של ישראל. יהיה שייט חופשי.

שר העבודה י. אלמוגי:

ולא תהיה צורה של "קרן קיימת" לגבי

שארם-א-שייח'?

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

ניסיתי לתפוס אותו בקשר למה שהיה בשעת ביקורה של ראש הממשלה בספטמבר 1970. אמרתי לו: אתה הצגת לראש הממשלה את השאלה: האם לא תסתפקו ביחס לשארם-א-שייח' בהחכרה? וראש הממשלה לא השיבה על השאלה שלך. האם יש משמעות לשאלה כפי ששאלת אותה וגם לזה, שראש הממשלה לא ענתה? האם אין פירוש הדבר, שאין אצלכם עמדה שלילית? הוא פרש מהשאלה. עד לרגע זה, כפי שזה בא לידי ביטוי על ידי אנשי מחלקת המדינה בשיחות שאנו משוחחים עם האמריקאים, הרי אינם מתכוונים שיהיה סיפוח ישראלי. רוג'רס הדגיש איזה פעמים, שארה"ב היא נגד סיפוח. הוא דיבר על סידורי בטחון, שיבטיחו את האינטרסים של ישראל. איני מספר לכם על כל מה שאני אמרתי, על כל נושא ונושא. חבל על הזמן, חשוב מה שדם אמרו.

לגבי ירון, הוא הדגיש שיש משמעות למונח "תיקונים בלתי מהותיים", אם כי שם אפשר לדבר על תיקונים. בבירור במסגרת אחרת הובהר, שהם יהיו מוכנים לתת פירוש ליברלי יותר ל"תיקונים בלתי מהותיים", אילו היתה נפתרת בעית סיני לפי ההצעה האמריקאית. דברים לגמרי ברורים לגבי רמת הגולן, שם יש לנו CASE ושנחנו צריכים להחזיק ברמת הגולן.

בשיחה אחרת שזעתי בפעם הראשונה רמז יותר מעודד קצת מאשר בעבר, לגבי עתידה של ירושלים - אם ימצא פתרון נדיב לגבי המקומות הקדושים וכיו"ב.

מכאן שההתעקשות של "אף שעל" מהצר השני טובבת אך ורק על מצרים ואך ורק על סיני.

יש להם גם טענה נגדנו. והטענה היא, שביוני 1967 הודיעה להם ממשלת ישראל באופן רשמי, שאין לה שום תביעות טריטוריאליזם מצרים, פרט לענין רצועת עזה ושהיא מוכנה לחזור לגבול המנדטורי. והתחיל ויכוח של הבהרה משולשת בינם לביני ובין יצחק רבין, אם הם רשמו לפנייהם את ההודעה המאוחרת יותר, שנמסרה להם על ידי שר החוץ בדבר תיקון ההחלטה ההיא - בנובמבר 1968. בסופו של דבר, הזכיר יצחק רבין לסיסקו מתי ובאילו נסיבות זה היה. הם הודו שהגיע אליהם התיקון. אבל זה היה מאוחר מאד, אחרי שהדבר היה ברור למצרים. אבל העובדה שאנו משנים את דעתנו אינה מחייבת שינוי דעת של כל האחרים. מכל מקום, רוג'רס טוען שתכנית רוג'רס הינה מבוססת בין השאר על לימוד זהיר של העמדות הישראליות מאז מלחמת ששת הימים.

חשד י. גלילי:

תכנית רוג'רס נתחברה לפני אוקטובר 1968?

ד"ר י. הרצוג:

לא.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

רוג'רס אמר שלפני שנתן את תכניתו למד את עמדות ממשלת ישראל וגם את העמדות של הממשל הקודם. כפי שלמדתי מר' יצחק בן-צבי ז"ל, אני עכשו מדווח ואיני מתווכח אתכם. רוג'רס טען שהוא יכול למצוא הרבה סימוכין לתכניתו בעמדות הישראליות בעבר, לפני שהוא ערך את תכניתו. אגב, ידוע לי ממקור נוסף, שבנקודה זו עשה רושם גם על סנטורים וגם על הנשיא, שיש לו תיק מוכן עם כל הדוקומנטים ועם כל מיני ציטוטים, ולא רק מתוך מגעים דו-צדדיים בינינו ובין ארה"ב. הוא מוכיח שזוהי תכנית שאינה רחוקה כל כך מעמדותיה של ישראל. הוא אפילו הרחיק לכת עד כדי כך שאמר: אם תבדוק את הראיון של ראש הממשלה ב"לונדון טיימס", תמצא שהמרחקים אינם נוראים כל כך. נכון שהיא רוצה את שארם-א-שייח' וגישה לשארם-א-שייח', ניתן לכם איזו עצה או איזו תכנית שתפתור את הבעיה המרכזית בשבילכם, והוא חופש השייט.

אבל כיוון שהזכיר את הראיון, אמרתי: אני מסכים עם תוכנו של הראיון. אבל הבינותי מזה שהוא רוצה להסביר לנו, כי הקונספציות הטריטוראליות שהשמיע לגבי בקעת הירדן ורכסי ההרים והגולן אינן דבר שהוא רחוק מהממשלה האמריקאית. היתה לי פה הוכחה שניה, שהם מוכנים להיות ליברליים יותר לגבי הגדה המערבית, אם כי אי אפשר "לתלות על זה כובע".

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

אולי תסביר מהי הליברליות לגבי הגדה?

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אפשר לחת לזה פירוש ליברלי יותר, דהיינו, ש-INSUBSTANTIAL CHANGES יהיו קצת יותר SUBSTANTIAL.

ראש הממשלה ג. מאיר:

שיהיו קצת פחות INSUBSTANTIAL.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

לא נכנסנו כמובן לציור מפות. אין לי גם יפוי כוח לזה. אבל כיוון שלא דיבר בשלילה על הראיון של ראש הממשלה ב"לונדון טיימס" החלטתי לראות בזה איזה מין תשובה.

בשיחה אחרת, שאיני מרווח עליה, נאמרו דברים הרבה יותר מעודדים בענין הגדה, שאם נקל עליהם בענין מצרים, הם יקלו עלינו בענין חזיתות אחרות.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

רוג'רס לא ביקש עוד הפעם להגיש לו מפה?

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

עוד אגיע לזה.

בענין הסדר חלקי, אמרתי כי מהדיווחים שקיבלנו משד הבטחון ומשד החוץ ומאחרים שנפגשו אתו, הרושם היה, שהאמריקאים אינם מעוניינים בפתיחת התעלה TO SAY THE LEAST. מה השפיע על שינוי עמדתו? תחילה ניסה להתחמק וטען: מעולם לא אמרו האמריקאים שהם מעוניינים או אינם מעוניינים בפתיחת התעלה. הרעיון כולו הועלה על ידי דייך, אם כי לא נדון בממשלת ישראל. אחרי כן באה הסיסמה של סאדאט, אחרי כן באה תשובת ראש הממשלה מעל במת הכנסת. ראינו, אנחנו האמריקאים, ששני הצדדים אינם רחוקים לפחות בנושא אחד. חשבנו שכדאי לקדם את הנושא, גם חשוב שנגיע לאיזה הסדר - הוא קורא לזה "ביניים", INTERIM. אנחנו קוראים לזה "חלקי" - PARTIAL. אולי זה יקל קצת על האוירה ויכשיר את התנאים לשלום. כמובן שהסתייגתי מהענין הזה, שלא יראה בזה חלק מלוח זמנים לנסיגה כללית. אמר: לא זו הבעיה. הבעיה שזה יהיה בקונטקסט לשאיפה לשלום. אבל אם אתם אומרים מראש, שזה לא במסגרת החלטה 242, הרי המצרים רואים בזה נסיון מצדכם להקפיא את המצב ולהחזיק בכל סיני ללא כל סיכוי להמשך השיחות.

הוא גם הסתייג מאיזה ציטוט ששד הבטחון עשה בפגישה עם שגריר ארה"ב בישראל, כשהוא נשאל על איזו אישיות בטחונית אמריקאית שאמרה כאילו שפתיחת התעלה מזיקה לאינטרסים האסטרטגיים של ארה"ב. הם הספיקו לקבל את הדיווח מברבור לפני שהגעתי לשם. הוא גם הספיק להתקשר עם אותה אישיות אמריקאית והוא הספיק להביא לידיעתי, בשם אותה האישיות, שמעולם לא אמר שרצוי שכל התעלה תשאר חסומה. הוא מכחיש את זאת. אין זאת אומרת, שהוא לא אמר זאת, אבל הוא מכחיש את זאת. וכיוון שלא נרשם פרוטוקול, הוא יכול להכחיש.

ד"ר י. הרצוג:

יש פרוטוקול.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אם כן ברור, וזה הוברר לי גם בשיחות המקבילות, שאמריקה אינה מתנגדת לפתיחת התעלה. אבל רוג'רס עשה כל מאמץ להשתחרר מהאחריות האמריקאית ליוזמה לפתיחת התעלה. הוא אמר: "אנחנו לא ביקשנו את זאת, אין אנחנו מבקשים גם טובה בעניין זה. אנחנו רק מציעים את שירותינו הטובים לצדדים, כיוון שאחם רוצים והמצרים רוצים. אבל אנחנו כאמריקאים לא תבענו זאת מידכם, ואחם יכולים להסכים ולא להסכים. אין אנו מתנגדים, אבל אנחנו מעמידים לצדדים את שירותינו הטובים".

הצגתי לו מספר תנאים. זה היה כבר בעקבות ההודעה, בעקבות הנייר הרשמי, שראש הממשלה והשרים שהיו אתה הגישו לברבור וגם יצחק רבין הגיש שם לסיסקו. אני השתמשתי הפעם במתכוון במלים אפילו קצת יותר חמורות מאלה שהיו בנייר. אחרי כן אסביר מדוע הסיטואציה מחייבת לא לגמור כל כך מהר דוקא עם מחלקת המדינה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

על איזה נייר אתה מדבר?

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

ממשלת ישראל הגישה לארה"ב את החלטת הממשלה בדבר התנאים של ישראל לפתיחת התעלה. הוא ביקש להבהיר כמה סוגיות. דיברתי לא רק על יצירת תנאים למניעת חידוש האש, אלא סיום הלוחמה, TERMINATION OF BELLIGERENCY, שזהו בעצם שלב גבוה יותר מאשר הפסקת האש או אי פתיחת האש. על הנקודה הזאת דוקא לא העירו כל כך.

ברור שאין הם מסכימים, שצבא מצרי יעבור את התעלה. בנקודה זו הם בדעה אתנו. לפחות בשיחה המקבילה הובהר הדבר ללא ספק. לעומת זאת צפוי לנו ויכוח חריף על המרחק ועל אורך תקופת הפסקת האש. גם רוג'רס

וגם סיסקו ניסו לשכנע, שיש להסתפק בשנה אחת, דהיינו חצי שנה לניקוי התעלה ועוד חצי שנה לטיפול בדבר. אם נצליח להתקדם ויאריכו את הפסקת האש באופן הדדי - וודאי טוב; לא יצליחו - אז ההסכם אינו קיים וכל אחד חוזר לעמדתו. אני ציטטתי איזה נייר מוקדם של סיסקו שבו נאמר TO SHOOT OUR WAY BACK לקו בר-לב.

לגבי הפסקת אש לשנה אמרתי לו, שאם הברירה היא בין שנה הפסקת האש ואחרי כן חידוש האש לאחר שאיננו נמצאים כבר בקו שבו אנחנו נמצאים היום, לבין חידוש האש מיד - זה גם מופיע בפרוטוקול - אני אישית הייתי מעדיף את פתיחת האש מיד. כי רציתי להחריף מאד את הענין ולהדגיש ששנה אינה באה בחשבון.

אבל אלה הם המושגים שהם חושבים עליהם. ולגבי המרחק, היות וחשיחה נחשבה כאילו לשיחה פנימית, לא לציטוט וכו', עשיתי את עצמי כאיש אינטימי ואמרתי: תדע שאין מומחה צבאי שלנו שימליץ על נסיגה של יותר ממיל אחדים. אפילו לא ציינתי את המרחק הממשי, כי על זה לא החלטנו עדיין. אמרתי: על כל זה לא הוחלט עדיין בממשלת ישראל, אבל עד כמה שאני מתמצא בדעות, הרי מדובר על המינימום ההכרחי כדי לאפשר לפרסונל מצרי לנקות את התעלה ולחשואיר לנו את המצב האסטרטגי שנוכל לחזור למקומנו אם המהלך ישתבש.

אשר לפיקוח, הוא מציע כמובן יחידות בינלאומיות. העליתי את המחשבה שבוטאה לאחרונה גם על ידי ראש הממשלה, שאולי ייקבעו צוותות ישראלים-ערביים. הוא אמר: על זה המצרים יפוצצו את הכל, אחם רק מכבידים על הענין. קצת צחקתי על חוסר ההומור שלו: אפילו לחלום אסור לנו על שיתוף פעולה מצרי-ישראלי? אבל לא צריכה להיות אפשרות שתיתן לצבא מצרי להכנס לאיזה מקום. נשמעו דברים חמורים מאד למקרה שתיפתח באש.

חשד י. גלילי:

ולא העיר בנידון יארינג והחלטה 242?

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

הם מציעים לנו לחפש WORDING אחר, תמליל אחר לענין זה. הם מבינים אמנם את עמדתנו שזה אינו צריך להיות שלב בלוח-זמנים לנסיגה כוללת. המהלך הראשון אינו צריך, WILL NOT PREJUDICE THE REST OF THE NEGOTIATIONS, אבל מדוע לא נזכיר את החלטה 242, אם האמריקאים מטפלים בדבר ואיננו נוטשים את רעיון השלום? אמרתי: איננו נוטשים את רעיון השלום, אבל בענין זה אין יארינג צריך לטפל. הוא אמר שהמצרים יעמדו על כך, שהיסוד להסכם חלקי צריך להיות החלטה 242.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה אינו ברור לי.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

יש כאן דין וחשבון שנרשם על ידי שלמה ארגוב, אם כי אין זו סטנוגרמה. קראתי אותו היום בפעם הראשונה, כי הייתי צריך לטוס מיד אחרי השיחה לקנדה. הוא אמר בערך כך: מה איכפת לכם אם זה יהיה חלק מהחלטה 242? הצעד הראשון אינו צריך WILL NOT PREJUDICE THE REST OF THE NEGOTIATIONS וכן הלאה.

לגבי ברית-המועצות - גם רוג'רס וגם מקורות אחרים - ובמקרה זה המקורות האחרים מודאגים יותר - מודאגים מעומק המעורבות הסובייטית במצורית והם מעריכים, שאם תתחדש מלחמת ההתשה, הסובייטים יהיו אקטיביים יותר. סיסקו הרחיק לכת עד כדי כך שאמר: ואתה תראה שכעבור שלושה שבועות אתם תבקשו גם עזרה אמריקאית בנושא הסובייטי. ורוג'רס אמר ש"ככל שמדובר

בהגברת המעורבות הסובייטית ובציפיה שלכם לאיזה שהוא מגן נגד הסובייטים, אנחנו האמריקאים צריכים להיות גורם". אין הם רואים את עצמם כחיל המלואים שלנו, אשד ככל שאנחנו מחליטים, אנחנו מכניסים אותם למערכה. בכל אופן, דיבר על כך שהם עלולים להיות מעורבים בסכסוך גלובלי - לא אומר מלחמת עולם - ולכן הם מצפים מאתנו, וכך גם אמר, שכל שנוגע להתפתחות הענינים העלולה להוביל למלחמה, הם מצפים מאתנו שנתחשב גם בהם ובאינטרסים שלהם. הוא חזר על זה פעמיים.

הגורמים האחרים, שדיברתי אתם, מתייחסים לענין הסובייטי אפילו ביתר חומרה. הם חושבים שהסובייטים עלולים לנצל את הסיטואציה הנוכחית על מנת לתת גם מכות. בויכוח שלי עם רוג'רס אמרתי לו, שאין אני מאמין שהסובייטים יכולים להיות גורם צבאי אפקטיבי מבלי שיביאו למצרים צבא גדול. אני מקוה שזה לא יהיה. אבל אנחנו בכל זאת איננו תיילים גרועים יותר מאשר הצפון וייטנאמים, ואין אני חושב שצריך להפתיד אותנו בענין הסובייטי. זוהי בעיה לא פשוטה גם לברית המועצות.

אבל לגבי הענין הרוסי, אילולא שמעתי זאת גם ממקור אחר המתייחס לזה ברצינות, הייתי חושב שהם מזכירים את הענין הזה אך ורק כדי ללחוץ עלינו, לא במישרין אלא באמצעות הסובייטים, והם משתמשים בנוכחות הסובייטית ובאפשרות של הגברת המעורבות הסובייטית כאמצעי לחץ עלינו, כי אז התלות שלנו בארה"ב גדולה יותר ואז ההתחשבות שלנו כלפי בקשותיה של ארה"ב צריכה להיות רצינית יותר.

רוג'רס דיבר בשלילה מוחלטת על תיקוני גבול כמעניקי בטחון. אבל הוא תיקן את עצמו: לפחות, ככל שמדובר על הסובייטים, הרי תיקוני גבול אינם מעלים ואינם מורידים, אם מדובר על התנגשות בינינו וביניהם. אם רוצים, אפשר להבין מזה שכלפי הערבים יש משהו בתיקוני גבול. בכל אופן, אמר, נעמוד מאחוריהם. אבל כאשר נגיע לסכנת המעורבות הסובייטית, עדיף הסדר עם ארה"ב מאשר תיקון גבול כזה או אחר.

ציטטתי לו את דבריו של ניכסון בסן-קלמנטה, שם אמר כי ישראל זכאית ל-DEFENSIBLE BORDERS, מפני שהערבים רוצים לזרוק אותה הימה. אמר: אמנם נאמר כך על ידי הנשיא, בדקתי זאת, אבל הנשיא איננו מפרש את הדברים אחרת ממני, רוג'רס.

אני טענתי שישאל היא המדינה היחידה בעולם המוכיחה את צדקת הדוקטרינה של ניכסון, כלומר שאם אמריקה עוזרת לידיד, הידיד מסוגל לעזור לעצמו. זהו תקדים חשוב מאד. הוא חשוב לענין הסובייטי. הענין הסובייטי שימש בידיהם קלף חשוב יותר מאשר אני זוכר שהיה אי-פעם בעבר.

הם מתרעמים מאד על התשובה או על נוסח התשובה שנתנו ליארינג בעקבות השאלון שמסר לנו ולמצרים. תחילה ניסה לומר, שלא נתנו תשובה ליארינג. אבל כאשר הוכחנו שנתנו תשובה, אמר: התשובה היתה מנוסחת כך, שלא רק יארינג, אלא גם הם האמריקאים, ולא רק האמריקאים אלא כל העולם כולו, לרבות הידידים הגדולים ביותר שלכם, לרבות הולנד - ראו את תשובתכם כתשובה שלילית, כתשובה ארוגנטית; במקום לומר את החביעות שלכם באופן חיובי, ניסחתם את תשובתכם באופן שלילי, כך שאפשר היה לפרשה שאתם רוצים להשאיר במקומות שבהם אתם נמצאים היום. ואם הענין יחזור למועצת הבטחון, לא תהיה לארה"ב ברירה אלא להצביע נגדכם בנושא זה של יארינג. מדוע לא יכולתם לומר למשל, שאתם עומדים על כך שתשלטו בשארם-א-שייח', שאתם רוצים תיקון כזה או אחר? מדוע הייתם צריכים לנסח את התשובה בצורה שלילית כזאת? הפסקתי אותו ושאלתי: האם זוהי שאלה של מלים או של תוכן? אמר: שני הדברים, גם של מלים וגם של תוכן.

הפרידה היתה פתאומית. השיחה נמשכה שעותיים וחצי, וכאשר הסתכלתי על השעון ראיתי, שכעבור רבע שעה עלי לטוס לקנדה ולמטה חיכו הסוללות של עתונאים ושל אנשי טלוויזיה. גם זה גזל עשר דקות. בעצם השיחה נותקה לפני הסוף מבלי כל אפשרות לסכם. הוא בכל זאת מצא לנכון, ברגע האחרון, לחזור ולומר, שלא נפרש את ענין ההסדר החלקי כאילו זוהי יוזמה אמריקאית.

למה הדגיש זאת כל כך? כי בנייר שלנו שנחננו לאמריקאים, הוא ציטט שבפתיחה מדובר על כך, שבשים לב לרצונה של ארה"ב וכו' ומתוך נכונותנו לקדם את ענין השלום, אנחנו אומרים זאת וזאת. לכן הוא הדגיש שתי נקודות. הוא הדגיש את הנקודה הזאת, שנשארונו בודדים בעולם ללא שום ידיד, בנושא הזה של יארינג ושל השיחות. ועוד הדגיש: אמריקה אינה מבקשת מכם טובות בענין הזה. וגם הדגיש, שהרעיון של נסיגה מן התעלה אמנם לא הושמע על ידי ראש הממשלה - אני מצטט מהנייר - היא הושמעה על ידי דייין, אמנם כדעה אישית שלו ולא כדעת הממשלה. הוא טוען, שדיין העלה את הרעיון. אמרתי: הרי גם ראש הממשלה וגם שר הבטחון לא העלו את בעית הנסיגה מהתעלה בהקשר לפתיחתה. הוא אמר: DAYAN DID.

שר החוץ א. אבן:

זה אינו חייב להיות בשיחה.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אני רוצה שתבינו, כי הם עשו פה מהלך מוזר מאוד. אחרי כן ניסיתי לפענח מה קרה. ברור מה קורה פה. קורה פה דבר קשה מאוד. המצב הפנימי בארה"ב הוא עכשו בכל רע: נטיות של בדלנות מעמיקות לתוך שכבות שהיו תמיד אנטי-בדלניות, ודוקא פרוגרסיביות יותר. הנשיא איננו מוכן לשאת באחריות ליצירת מוקד מתיחות בינלאומי, או שלא לתת את ידו להפגת המתיחות במוקד כל כך חשוב כמו תעלת סואץ. ולאט לאט התחיל להתקבל הרושם בעולם ובארה"ב שהנה הישראלים הם בעד פתיחת התעלה והמצרים הם בעד פתיחת התעלה - אם כן מה האמריקאים ימנעו את פתיחתה? האם לא היה לנו דרום מזרח אסיה וכיו"ב?

שר המטרה ש. הלל:

איך זה מתיישב עם הפנייה שלהם אלינו בינואר?

שר החוץ א. אבן:

זוהי שאלה שיש לשאול את רוג'רס.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

שאלתי את רוג'רס: מה הביא לשינוי דעתך? הרי בשעתו אמרת דבר הפוך. הוא הכחיש שאמר דבר הפוך. יצחק רבין העמיד אותו על טעותו. הוא פירש זאת כמו שפירש.

אחרים, במשורות רשמיות ולא רשמיות אמרו, כי ברגע שהועלתה מחשבה שכזו, אי אפשר היה לצפות שהממשל האמריקאי יגיד "לא". גנרל יכול להגיד "לא" ולפרש שזה יהיה לרעת אמריקה, אבל הממשל אינו יכול לקבל עליו את האחריות על התמדתו של מוקד מתיחות או אסקלציה באיזור רגיש כזה, כאשר יש חשש שאמריקה תראה את עצמה מסובכת בסכסוך שכזה.

כאשר טענתי שאילו המצרים חשבו, שארה"ב אינה חושבת כמותם על "אף שעל", אפשר היה להביא אותם לויתורים, לא קיבלו את הגירסה הזאת.

משהו כדברי סיכום. איני יודע מה ילמד רוג'רס במצרים. אם יחברר לו, שהתביעה המצרית על חציית כוחות מצריים את התעלה היא תביעה ממשית ולא עמדת מיקוח, ברור שהנושא מת, כי האמריקאים לא יבקשו מאתנו ולא ילחצו עלינו שנסכים לכך ואפילו יבינו אם נסרב לתת לצבא עויין לחצות את הקו. אם יחברר שזוהי עמדת מיקוח, אם סאדאת יאמר, אם תשיג אצל הישראלים נסיגה של 50 קילומטר ואז הצבא שלנו לא יחצה את התעלה, יש לצפות ללחצים אמריקאיים ממשיים בענין פתיחת התעלה. לכן הרבה תלוי בכך מה יהיה המהלך המצרי בשיחות עם רוג'רס

השבוע.

שנית - בפברואר עמדנו בפני סנקציות. אני אומר זאת לא על יסוד דברי רוג'רס, כי הוא לא אמר זאת, אלא על מקורות מהימנים יותר, וכאילו העניין נדחה. אגב, דווח על זה לממשלה שהיו רגעים מתוחים מאד, וההערכה אומרת שאם ישראל, בנושא ההסדר הכולל בשליחותו של יארינג, תעמיד את ארה"ב במצב קשה, תהיינה סנקציות גם בתחום אספקת הנשק, גם בתחום הסיוע הכלכלי וגם בתחום הסיוע המדיני. אגב, יש ביניהם החושבים, שמבחינת מעמדו של הנשיא בדעת הקהל האמריקאית, זה לא יזיק לו ושפילו יהודים רבים יבינו עמדה כזאת. אבל אין להוציא מכלל האפשרי, שאם ייוצר מצב של STALEMATE מוחלט, מבוי סתום, בינינו ובין מחלקת המדינה, יצטרך הנשיא להתערב ואם יתערב - ירצה לפסוק; ואם יפסוק - יצפה לכך שישאל תקבל מה שיפסוק ואם לא, יראה את עצמו במצב של פרידה מאחריותו לישראל, כפי שהוא רואה אותה כיום.

ולכן ידידים טובים, שאני פה ושם יכול לסמוך עליהם, גורסים שאת מהלכינו אנחנו צריכים לחשב כך, שאמנם אין אנו חייבים לקבל את התביעות של מחלקת המדינה, אבל אנחנו צריכים להיות במצב כזה, שדברינו יגיעו לנשיא בצורות שונות, על מנת למנוע התגבשות דעה אנטי-ישראלית. הם שמים הרבה על הקלף של הסדר במזרח התיכון. ניכסון רואה בזה גם אחד "הסוסים" לקראת הבחירות הבאות. מצבו איננו משופר בדעת הקהל האמריקאית, למרות הוצאת חיילים מדרום-מזרח אסיה.

וכאן נוצרת דילמה. הדילמה היא כזאת: מניחים שמינואר השנה הבאה, עם הסימנים הראשונים למערכת הבחירות, לא יהיה ניתן לממשל האמריקאי להכריע הכרעות מרחיקות לכת, ביחוד כאלה העלולות לקומם קבוצות אתניות שלמות, אלא אם כן הנסיבות הבינלאומיות מחייבות זאת. ישנם הגורסים, שרצוי להרוויח זמן עד ינואר ואחרי כן להרוויח את כל השנה הבאה, ולפחות לראות מי יהיה הנשיא ומה תהיה המדיניות אחרי זה. ישנם הסבורים, שיתכן ודוקא שעת החודשים האלה, מהיום לחודש ינואר, הם דוקא החודשים הנוחים ביותר לחשיג פשרה טובה יותר

אצל הנשיא, מאשר אם ייבחר פעם שניה ולא יזדקק יותר לקולות, כי אין בחירה שלישית.

אלה הם שיקולים לקראת שנת הבחירות, ויש לו האינטרסים להביא בכל זאת לאיזה פתרון במזרח התיכון. אם יצליח להביא לידי פתרון, שלא יקומם את ישראל יותר מדי ואת היהודים יותר מדי, ויחד עם זה יבוא עם איזה שהוא נצחון פוליטי, זה עשוי להניע אותו לפעולה חיובית ולא לפעולה שלילית. מה שמסוכן יותר, אם זה יהיה כעבור שנה וחצי. כל זה כמובן על הרקע של חידוש המלחמה. איש אינו מעלה על דעתו, שהמלחמה לא תחודש, אם יתברר שאין שום התקדמות פוליטית, לא בתחום ההסדר החלקי ולא בתחום ההסדר הכולל. הרושם שלי הוא, שעל ידי ההסדר החלקי, למרות שבכל זאת יוצא אסטרטגית שהם מפסידים ע"י פתיחת התעלה, משיגים אותה שנה או שנה וחצי שהם רוצים להרוויח, הרי יהיו כאילו בעלי מוניטין, שהם עשו סדר במזרח התיכון, עם כל התועלת שתצמח מכך למערכת הבחירות של הנשיא וחשגת קולות יהודיים ואפשרות של גיוס השפעה.

הרושם שלי הוא, שאין אפשרות להשיג מהם הפסקת אש בלתי מוגבלת בנושא פתיחת התעלה. אולי במאמצים ובעינויים גדולים אפשר להביא את האמריקאים ואת המצרים נאמר לעוד שנה או שנה וחצי של הפסקת אש. הובהר לי ללא ספק, אמנם לא מפי רוג'רס, שהאמריקאים התחייבו גם בפני הסובייטים וגם בפני המצרים, וכרגע ישנו מצב שהאמריקאים אינם ממלאים הבטחה למצרים בנושא יארינג וההסדר הכולל לפינוי סיני וסידורי בטחון וכיו"ב.

אין התחייבות כזאת לא לירדנים ולא לסורים בדומה להתחייבות שיש כלפי מצרים. אם כי נדהמתי לשמוע שסיסקו טוען, שבעקבות ביקורו בארץ של ג'ורג' בול בימי האדמיניסטרציה של ג'ונסון הוסמך למסור למלך ירדן, שתמורת שלום יוחזרו לו כל השטחים או לפחות רובם המכריע, וסיסקו ובול מסרו זאת לחוסיין.

השד י. גלילי :

דבר זה אינו ברור.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון :

סיסקו סיפר שהם רצו להוכיח כי מה שפעלו, פעלו לפי עמדת ישראל. כאשר הוא וג'ורג' בול היו בארץ, הוא אומר, הוסמכו על ידי ממשלת ישראל למסור למלך ירדן, שתמורת חוזה שלום, ישראל תחזיר לירדן את כל השטחים או לפחות את רובם המכריע או את רובם. איני זוכר בדיוק את המלה. זה היה ביולי 1968.

השד י. גלילי :

[REDACTED]

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון :

[REDACTED]

ראש הממשלה ג. מאיר :

סיסקו אמר זאת כבר פעם. דרשנו ממנו הוכחה. אמרנו: עברנו על כל הפרוטוקולים של השיחות אתך, ואין זכר לדבר הזה. תגיד: איפה נאמר כדבר הזה? ואז הסתלק מדבריו אלה. עכשו העלה זאת מחדש.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון :

אני רוצה לומר את דעתי בנקודה אחת. ראיתי את התשובה האמריקאית לנייר הישראלי אצל יצחק רבין בניו-יורק כאשר חזרתי מקנדה. הממשלה החליטה בעקבות התשובה האמריקאית, לבקש מהאמריקאים לא להעביר את הנייר הישראלי כמו שהוא למצרים, נוכח התשובות הבלתי מספקות בכתב שניתנו על ידי האמריקאים. ואין כל ספק בדבר, שהתשובות בכתב של האמריקאים אינן מניחות את הדעת ואינן מספקות.

עכשו כמובן אין לעשות שום צעד עד שיבוא רוג'רס ונשמע את הרעמים שלו ונשמע את מה שיש לו לומר לנו, בעקבות ביקורו בבירות ערב. אני אישית סבור, שאם הוא לא יביא אתו איזו שהיא בשורה המכשירה את התנאים לפתיחת התעלה, תנאים שיתקבלו על דעתנו - צריך יהיה לגלגל את האחריות להמשך חסימת התעלה על כתפיה של מצרים. האמת היא, שהידיעה על הסיכוי לפתוח את התעלה עוררה גורמים רבים, אם כי אמר לי אמריקאי אחד, שידוע לו כי הכריטים אינם מאושרים כל כך מפתיחת התעלה. כנראה שכל הענין מזרחי לסואץ, עם כל השארות שם מחזיקים במפרץ הפרסי, מעיק עליהם. כבר התרגלו למצב החדש. אבל ברור שנדלקו תקוות אצל גורמים כלכליים חשובים באירופה ובאמריקה, ולא הייתי רוצה שמהפורענות הזאת נצא אנחנו כאחראים לחסימת התעלה, בשעה שאף פעם לא חסמנו אותה.

אם לא יחול שינוי מהותי, אני בדעה שנצטרך להגיש את הצעותינו למצרים בדיוק כפי שהחלטנו בממשלה, בדיוק ברוח ההחלטה, גם כשזה לא ייראה לאמריקאים, ביחוד כאשר האמריקאים מעמידים את עצמם כניטרליים בנושא התעלה והם טוענים שלא ביקשו זאת מאתנו. וזה מתוך הנחה, שאחת מן השתיים: אם המצרים יקבלו את הצעותינו, דבר שאיני מעלה על הדעת, השגנו הסדר חלקי העשוי למלא תפקיד חיובי, ואם ידחו אותן - אז לפחות הם יצטרכו לדחות זאת באקט של דחייה. כי ברגע זה הרושם בעולם הוא, כפי שהתרשנתי משאלות עתונאים ומשיחות עם אנשים שונים, שבעצם אנחנו הננו הנושאים באחריות לכך, שהתעלה סגורה. סאדאת אמר מה שאמר ואנחנו פתאום איננו נותנים לפתוח את התעלה. אני רוצה שהאחריות תחזור למקום האמיתי הנכון, וזה לכתפיו של סאדאת בעצמו. אבל איני מציע שום סיכום בענין זה, עד שזהיינה השיחות עם רוג'רס ונראה מהי הבשורה שהביא לנו מקהיר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

בקשר לדבר האחרון שאמר אלון: ברור ששום בר-דעת לא יעלה על דעתו, שאנחנו נזוז מהתעלה כדי שכוחות צבא מצריים ייכנסו לשם. והנה בינתיים אומר דן מרגלית, בשם חוגים שונים, שזה שאמר סאדאת פעם, פעמיים ושלוש פעמים, זו רק עמדת מיקוח, כלומר שדן מרגלית טוען, שמישהו אמר לו שכך יש לפרש את סאדאת, שזה שהוא אומר אין זה נורא כל כך אם הוא אומר. במקום להיאחז במה שסאדאת אומר, הרי מפרשים אותו כך. והיות ואנחנו יודעים את העמדה האמריקאית, שהיא לא כל כך עוזרת לנו אלא להיפך, הרי אנחנו מוצאים אפשרות, ללא כל צורך, לרכך את עמדת סאדאת.

511. סקירה מדיניתשר החוץ א. אבן:

סקירתי תיגע בנושאים הבאים: (א) המשך המגעים עם ארה"ב השבוע, עיקרם על הצעת ההסדר החלקי; (ב) כמה דברים שהשמיע רוג'רס באוזני ממשלות אחרות באירופה וגם בשיחה מאלפת בטלויזיה, אשר הטקסט המלא הגיע אלינו היום; (ג) הערה על נאום סאדאת.

היתה פגישה עם ברבור על הנושא הזה, אחרי הישיבה האחרונה של הממשלה. ראש הממשלה הסבירה כי התגובה של ארה"ב היתה מאכזבת. היא היתה מאכזבת בכמה דברים שישנם בתגובה שלהם, והיא היתה מאכזבת בכמה השעויות מרכזיות, לאמור שלא התייחסו לכמה תנאים שהם לנו חיוניים. לאחר שראש הממשלה עשתה את הניתוח של התשובה האמריקאית, שוב סיכמה את אכזבתה: יש כמה תשובות אמריקאיות שהן מעורפלות. אולם היא אמרה שבכמה דברים מרכזיים - אי-חידוש הלחימה, שייט ישראלי ואי-חציית התעלה על ידי כוחות מצריים וסובייטיים, על

נקודות אלה אין תגובה אמריקאית מחייבת בכלל, למרות מרכזיותן וחשיבותן, וכי הנקודה שהאש לא תחודש בשום נסיבות היא עיקרית, והשאלה היא: האם ישראל יכולה לזוז מהתעלה אם אין הבטחה מצרית-אמריקאית שלא תחודש האש?

לאחר שהוא שמע את הניתוח, אמר ברבור שאין לו הוראות ואף לא חומר רקע. הוא רק רוצה להעיר מספר הערות. קודם כל אמר: אתם קופצים רחוק מדי; אתם אומרים כי אי-תשובה פירושה תשובה שלילית. זוהי מסקנה, שאינה מתקבלת עליו. על זה אמרה ראש הממשלה: אדרבא, אם המסקנה שלנו היא יותר מדי קודרת, נשמח להתעודד שיש תגובות חיוביות על הנקודות שהעלינו. ברבור אמר: אנחנו רוצים באי-חידוש הירי, אבל פשוט איננו יודעים אם נוכל להשיג זאת מהמצרים, ואם כך - תצטרכו להחליט, האם ערובה לאי-חידוש האש לתקופה מסוימת עדיפה מהמצב הנוכחי. אבל זהו ענין לשיקול דעת, כאשר הבירור יתקדם. הוא אמר במפורש, כי ארה"ב מתנגדת לחציית הקו על ידי כוחות אחרים, אבל אין היא מוכנה לומר יותר על שיטת מניעת הדבר הזה, כי הכל תלוי ב-CONTINGENCIES ושום ממשל איננו קובע תכניות לגבי מצבים שטרם התעוררו.

לאחר שהוא השמיע את הדברים הללו, שאי-תשובה אינה תשובה שלילית ושהבעיה אינה שארה"ב מסתייגת מן התביעות לאי-חידוש האש ולאי-חציית הקו, אלא היא סבורה שהיא לא תשיג התחייבות כאלה מן הצד השני, הוא למעשה סיים את הדיון והוא אמר, שיעביר את הדברים לרוג'רס שנמצא אז בלונדון.

עד היום הזה לא קיבלנו שום תשובה. אני מניח, שהם החליטו לא לקיים חילופי דברים נוספים עד שיגיעו לאיזור.

על כל פנים, לי היתה שיחה אתמול עם ברבור שדנה בקביעת הסידורים למסגרת של הביקור, והוא לא הביא אתו שום תשובה עניינית, או שום תשובה על השאלות שהעלינו בשבוע שעבר. רוג'רס יבוא הנה מקהיר. ישראל תהיה התחנה האחרונה שלו במזרח התיכון.

רוג'רס קיים הרבה שיחות באירופה - בלונדון ובפריז. הגיעו אלינו כמה הדים מאלפים. יש בהם כדי לאשר את הלכי-הרוח שעליהם דיווח סגן ראש הממשלה. ההרגשה היא, שהעניינים מידרדרים בכוח האירציה לחידוש האש ושיש לעשות מאמץ לעצור התפתחות כזו. כן נאמר, שאפילו סיכויים מסויימים להסדר נפרד נראים קלושים מדי. הוא טוען, שהבריטים והאמריקאים הבחינו במטוסי מיג-23 ארבע פעמים מול דרום סיני. כך הוא התנבא בלונדון והוא מוסיף ואומר, כי חידוש המלחמה פירושו לפי דעת ארה"ב מעורבות סובייטית רבה.

מצד שני, הוא מדבר על כמה סימנים המבשרים מצב פחות מתוח: הפסקת האש, צמצום פעולות המחבלים, ייצוב משטר חוסיין - כל אלה מאפשרים תנאים טובים יותר לניהול משא ומתן מאשר תוך כדי לחימה. בפריז אמר, כי למרות הפסקת שיחות יארינג, נמצאו נקודות הסכמה בין הצדדים ושיש ברצון רוג'רס לנסות ולבדוק אם ניתן להרחיב אותן, אבל שאין בכוונת ארה"ב לתפוס את עמדת יארינג ואת עמדת ארבע המעצמות. היא רואה את תפקידה כתפקיד קטליזטורי.

כאשר בצרפת לחצו עליו "מדוע אינכם לוחצים על ישראל יותר" - היתה בפיו תשובה מאלפת: "איני אוהב את המלה "לחץ", אלא אני מעדיף את המלה "שכנוע". לשומאן אמר: "הסנאט אוסר עלינו להשתמש בכסף או בנשק כבמכשיר שכנוע". רוג'רס אמר שלקח על עצמו התחייבות לעמוד בכך. הטראומה הסנאטוריאליה מלווה אותו כאשר הוא מתכנן את מגעיו כאן.

שר השיכון ז. שרף:

חבל שאין לנו סנאט.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הוא הירשה לעצמו לבקש משהו.

שר החוץ א. אבן:

יש לנו.

כמה הלכי רוח כאלה הביע במסיבת עיתונאים ובראיון עם איש טלוויזיה, וכמה ניסוחים הם מאלפים. השואל שואל אותו שאלות עויינות בדרך כלל לישראל והוא מתלבט מאד ומתייטר כדי לא להחזיק לא לכאן ולא לכאן. קודם כל, כל פעם כשהוא נשאל שאלה על ירדן ועל סוריה, הוא אומר שצריך להתרכז בגיזרה הישראלית-מצרית.

כאשר הוא נשאל על המגמה של ארה"ב, הוא עונה:

"OUR GOAL IS TO DO EVERYTHING THAT WE CAN TO BRING ABOUT A FINAL PEACE AGREEMENT BECAUSE WE THINK THE CLIMATE HAS NEVER BEEN BETTER. NOW THE SUEZ CANAL PROPOSAL, WHICH HAS BEEN REFERRED TO BY PRESIDENT SADAT, WHICH INTERIM WAS REFERRED TO BY PRIME MINISTER MEIR AND OTHERS, IS A PROPOSAL OF AN NATURE AND IF IT COULD BE ACCOMPLISHED IT WOULD PROVIDE ADDITIONAL TIME FOR AMBASSADOR JARRING TO TRY TO WORK OUT THE DETAILS OF THE FINAL SETTLEMENT, SO WE WOULD FAVOUR THE OPENING OF THE SUEZ.

IN ANSWER TO YOUR QUESTION ABOUT WOULD IT BE OF ADVANTAGE TO THE SOVIET UNION - WELL MY BEST JUDGEMENT IS AN UNBALANCED "NO". AH... ON BALANCE WE THINK THE OPENING OF THE SUEZ WOULD BENEFIT EVERYONE. CERTAINLY IT WOULD... IT WOULD PROVIDE ADDITIONAL STABILITY IN THE AREA FOR A PERIOD OF TIME, IT WOULD PROVE, I THINK, TO THE PARTIES THAT IT WAS POSSIBLE TO LIVE TOGETHER IN PEACE AND THE ATMOSPHERE WOULD BE IMPROVED, AND THEREFORE THE CLIMATE FOR THE NEGOTIATIONS WITH AMBASSADOR JARRING WOULD BE HELPED".

על זה האיש מקשה עליו ושואל: האם יש בכלל אפשרות של הסדר סופי, הנה יש מכוי סתום:

"THIS PERMANENT DEADLOCK BETWEEN ISRAEL AND EGYPT IN AS MUCH AS EGYPT WANTS TOTAL WITHDRAWAL FROM ALL THE TERRITORIES OCCUPIED AND ISRAEL HAS MADE QUITE CLEAR THAT SHE HAS NO INTENTION OF WITHDRAWING. HOW DOES THE UNITED STATES INTERPRET THE SECURITY COUNCIL RESOLUTION? DOES THAT MEAN WITHDRAWAL FROM ALL THE TERRITORIES THAT ISRAEL OCCUPIED"?

על זה רוג'רס משיב:

"NO, MR. KEE, THERE IS AN ADDITIONAL PROVISION HERE IN THE NEXT PARAGRAPH WHICH REFERS TO, SECURE AND RECOGNIZED BOUNDARIES. SO WE INTERPRET THE SECURITY COUNCIL RESOLUTION TO MEAN, THAT THE WITHDRAWAL SHOULD BE TO SECURE AND RECOGNIZED BOUNDARIES. THERE IS ALSO A PROVISION IN THIS RESOLUTION WHICH SAYS THAT THERE SHOULD BE THE PRINCIPLE OF NON EXPRESSED ACQUISITION OF TERRITORIES. SO OUR VIEW IN THE UNITED STATES, AS AS HE EXPRESSED BY PRESIDENT NIXON IN HIS RECENT STATE OF THE WORLD MESSAGE AND SECURE BORDERS, THAT SEVERAL TIMES, IS - THAT THERE SHOULD BE WITHDRAWAL TO THOSE BORDERS SHOULD ONLY BE DRAWN IN A WAY THAT WILL IN ANY ". PROVIDE SECURITY, NOT IN A WAY THAT WOULD JUSTIFY ACQUISITION OF TERRITORY SUBSTANTIAL WAYS

השואל איננו מרפה ממנו ומוסיף לשאול:

"SO THAT THIS DOES NOT MEAN IN FACT, TOTAL ISRAELI WITHDRAWAL FROM ALL THE TERRITORIES OCCUPIED"?

ורוג'רס משיב:

"WELL AS I SAY, IT MEANS WITHDRAWAL TO SECURE BORDERS. NOT THE SECURE BORDERS, WE THINK, SHOULD BE NEGOTIATED BETWEEN THE PARTIES".

QUESTION:

"WOULD YOU SAY THAT, FOR INSTANCE, JERUSALEM WAS NECESSARY TO THE SECURITY OF ISRAEL'S BORDERS"?

ANSWER:

"WELL I THINK, JERUSALEM PRESENTS A DIFFERENT PROBLEM - NOT A PROBLEM OF FACTORS". SECURITY. IT IS A VERY COMPLEX PROBLEM THAT REFERS TO MANY RELIGIOUS

אחרי כן הוא נשאל שאלה על ירדן וורוג'רס עונה:

"AT THE MOMENT, MR. KEE, WE ARE TALKING PRINCIPALLY ABOUT THE PROBLEMS BETWEEN EGYPT AND ISRAEL".

QUESTION:

"SURELY EGYPT COULD HARDLY STAND ASIDE AND SEE ISRAEL CONTINUE TO OCCUPY JERUSALEM. I MEAN THE ARAB CONSCIOUSNESS IS ALWAYS GOING TO BE AN OBSTACLE TO THAT. ISN'T IT"?

ANSWER:

"WE HAVE MADE CLEAR IN OUR POSITION THAT THERE HAS TO BE A SOLUTION TO A PROBLEM OF JERUSALEM THAT TAKES INTO ACCOUNT THESE VERY DEEP RELIGIOUS CONVICTIONS OF THE PARTIES".

עכשו, השואל שואל:

WNNIS "THIS PERMANENT DEADLOCK BETWEEN ISRAEL AND EGYPT IN AS MUCH AS EGYPT MADE QUITE TOTAL WITHDRAWAL FROM ALL THE TERRITORIES OCCUPIED AND ISRAEL HAS CLEAR THAT SHE HAS NO INTENTION OF WITHDRAWING. NOW IN THE LAST RESORT IF THE UNITED-STATES THOUGHT IT CORRECT WOULD IT BRING PRESSURE ON ISRAEL AND COULD IT BRING PRESSURE ON ISRAEL TO WITHDRAW?"

ANSWER:

OTHER. ON "WELL, THERE AGAIN I WANT TO BE SURE THAT WE DON'T MISUNDERSTAND EACH THE QUESTION OF ALL OR ALMOST ALL - THAT REALLY GETS DOWN TO DRAWING THE LINE. WE THINK THAT IF THIS PROCESS CONTINUES STEP BY STEP, THAT IT IS POSSIBLE TO WORK OUT A PEACEFUL SETTLEMENT".

עכשו רונ'רס מונה כמה דברים מעוררים יוהר:

"A YEAR AGO THE PARTIES DID NOT THINK IT WAS POSSIBLE TO HAVE A CEASE FIRE. THERE HAS BEEN A CEASE FIRE IN EFFECT NOW FOR 9 MONTHS. THE PARTIES DID NOT THINK THAT EGYPT WOULD EVER AGREE TO THAT - ISRAEL HAD THE AGREE TO RIGHT TO BE SOVEREIGN. THERE WAS CONSIDERABLE DOUBT THAT EGYPT WOULD EVER EGYPT WOULD AGREE ENTER INTO A WRITTEN AGREEMENT WITH ISRAEL. THERE WAS DOUBT THAT TO FREE NAVIGATION IN BOTH THE STRAITS OF TIRAN, THE

WILLING GULF OF ACBA AND THE SUEZ CANAL, AND THEY HAVE INDICATED THEY WOULD BE WITHDRAWAL AT TO DO THAT. THERE WAS DOUBT THAT ISRAEL WOULD EVER AGREE TO MADE A GOOD DEAL OF ALL, IF TO SUGGEST WE WERE WILLING TO WITHDRAW. SO WE HAVE OF US. BUT IF WE TAKE THEM PROGRESS. OF COURSE THERE ARE A LOT OF HURDLES AHEAD THINK THERE IS A HOPE FOR PEACE. AS ONE AT A TIME, AS WE ARE TRYING TO DO, I STILL A HOPE AND I THINK THE MORE THE PEOPLE SAY TO SLIGHT AS IT MAY BE, I THINK THERE IS THEMSELVES, WELL MAY BE IT CAN WORK OUT, LET US HAVE A LITTLE OPTIMISM, THEN THE BETTER THE PROSPECTS ARE".

עכשו הוא מדגיש:

UNDER . "THERE HAS BEEN NO FIGHTING FOR ABOUT 9 MONTHS, KING HUSSEIN HAS JORDAN CONTROL, THE FEDAYEEN MOVEMENT IS NOW NOT AS STRONG AS IT WAS

LET US TRY TO KEEP THE MOMENTUM GOING. FOR EXAMPLE, THERE IS AN AGREEMENT NOW THAT THE SUEZ CANAL SHOULD NOT BE OPENED. AND WE THINK IT WOULD BE TO EVERY ONE'S ADVANTAGE SO THAT EGYPT WOULD LIKE TO OPEN IT, ISRAEL WOULD LIKE TO HAVE IT OPEN, THE UNITED-STATES FAVOURS IT, THE SOVIET UNION DOES AND ALL THE NATIONS IN THE AREA".

אחרי כן השואל שואל מספר שאלות אידיאולוגיות עמוקות יותר:

"DOES THE UNITED-STATES ACCEPT THE FULL IMPLICATIONS OF THE ZIONIST DOCTRINE THAT ALL JEWS IN THE WORLD HAVE A RIGHT TO SETTLE IN THAT PART OF THE MIDDLE-EAST"?

ANSWER:

"WELL, WE DON'T ASK OURSELVES THAT QUESTION.....".

QUESTION:

"WELL, MIGHT YOU NOT HAVE TO, IF THE JEWS CAME OUT OF RUSSIA"?

ANSWER:

"I DON'T THINK SO".

QUESTION:

"IT IS OF COURSE THE QUESTION YOU SEE, THAT THE ARABS ARE ALWAYS ASKING THEMSELVES, THAT IS WHY THEY ARE SO WORRIED AT WHAT THEY CALL ISRAELI EXPANSION"?

ANSWER:

"I AM NOT SURE HOW MANY PERSONS THAT ISRAEL COULD ACCOMMODATE IN THE PRESENT TERRITORY, BUT THEY SAY THEY CAN ACCOMMODATE A GREAT DEAL MORE. I DON'T BELIEVE THAT IS A PROBLEM FOR THE IMMEDIATE FUTURE".

שר הדתות ז. ורהפטיג:

איוה עתונאי הוא זה?

שר החוץ א. אבן:

הוא שואל את שאלות הערכים.

QUESTION:

COULD BE "CAN I ASK YOU VERY BRIEFLY: YOU SAID THAT YOU THINK THE THIRD WORLD WAR TRIGGERED OFF IN THE MIDDLE-EAST. NOW IF THIS PRESENT EXPEDITION WAR "OF YOURS PROVES NOT BE SUCCESSFUL, DO YOU THINK IT BRINGS A THIRD WORLD CLOSER

ANSWER:

"NO. I DIDN'T SAY ANYTHING ABOUT A THIRD WORLD WAR IN THAT CONTEXT. I WAS SAYING THAT THE SEEDS COULD BE PLANTED. BUT I WAS THINKING MANY YEARS AHEAD. I DON'T BELIEVE A THIRD WORLD WAR IS SOMETHING WE SHOULD BE TALKING ABOUT NOW, I DON'T MYSELF BELIEVE THAT THE SOVIET UNION WANTS TO HAVE A CONFRONTATION WITH THE UNITED-STATES IN THAT AREA OF THE WORLD AND CERTAINLY THE UNITED-STATES HAS NO INTEREST IN HAVING A CONFRONTATION WITH THE SOVIET UNION".

רוג'רס כינס שוב את אנשי העתונות ואמר שתולים יותר מדי תקוות בנסיעה זו, שנא נסיעה זו תמוטט את כל החומות. על כך הוא אומר: אל תצפו לתוצאות מרעישות.

שר הפנים י. בורג:

מה הביא אותו לכך שיגיד זאת? מה קרה?

שד החוץ א. אבן :

קי שואל אותו: או שתצליח או שתהיה מלחמת עולם שלישית. הוא חייב להכחיל שגא יש דרמטיזציה של הנסיעה שלו. יש גם ענין המעמד, ענין היוקרה שלו. הוא אינו בטוח ששיג הישגים. לכן הוא מתאר את הנסיעה כנסיעת-בירור לקדם שלום בשלבים, להתגבר על מכשולים בזה אחר זה. וכנראה הואיל וישנה מגמה משותפת של נכונות לפתיחת התעלה, הוא איננו מתייאש. הוא מודה כי הדבר הזה לא יהיה הנושא היחיד לבירוריו. הוא תמיד מדגיש, שהוא ירצה לדבר על התנאים להסדר כולל, אבל הוא מעמיד את פתיחת התעלה כהתגברות ראשונה על מכשול ראשון.

(עד כאן רשם י.מ. - מכאן ר.ש.)

ברבור אמר אתמול, שאינו רואה ברכה בסדר יום מפורט, כי הואיל ורוג'רס יהיה קודם במדינות ערב שונות, מוטב TO PLAY IT BY EAR ולא לקבוע מראש מה יהיו נושאי הדיונים.

מאידך, בעריכת הביקור היו שתי תביעות, מהן נשארה רק אחת. הוא רצה להפגש עם חברי כנסת. הוא רוצה לנסות את מזלו. הרמז הוא - "פעולת תגמול" להופעתי בפני הסנט. אנו כמובן אמרנו, שחברתנו פתוחה וזה דבר טבעי אם הוא רוצה להפגש.

השר י. גלילי :

עם ה"פנתרים" הוא אינו רוצה להפגש?

שר החוץ א. אבן :

גם אני לא נפגשתי שם עם "פנתרים", אבל עם חברי

סנט, כן.

לדעתי, יש לנו ענין לחזק את הלגיטימיות של הפעולה הזאת, ולכן אמרנו שזה בהחלט מקובל. הוחלט לערוך לו ארוחת-צהריים עם חברי הכנסת. הם רצו לקיים זאת ביום השני לביקורו, אולם אנו עמדנו על כך, שזה יהיה ביום הראשון, כי אז הוא בירושלים. כך שחברי ועדת החוץ והבטחון של הכנסת יצטרכו לעשות מאמץ ולבוא לירושלים ביום ששי.

הבקשה השניה - הוא היה רוצה להפגש עם כל או רוב

חברי הממשלה.

שר העבודה י. אלמוגי :

אני מוותר.

ראש הממשלה ג. מאיר :

הכוונה היא בשיבה של הממשלה. בשיבה ולא רק

במסיבות חברתיות - זו היתה התביעה.

שר השיכון ז. שרף :

האם אתה ביקשת להפגש עם הקבינט של ניקסון?

שר החוץ א. אבן:

עד כדי כך גם אנו לא הגענו.

הכינותי דברים כבושים לומר לו, שכל הרמז הוא ברור - הוא רוצה לברר סדקים או הבדלים בינינו.

יש לי רושם, שכרבור עצמו חשב על כך, לאחר שזורהלן הביא את הבקשה, כי משטיפלתי בענין הכנסת והוכרתי שישנה גם בקשה להפגש עם כל חברי הממשלה, הוא אמר מיד: LET'S DROP IT; עם כמה מהם בוודאי ייפגש בשיתות רשמיות, כמה מהם אני אומין ואני חושב שזה מספיק. כלומר, הם נסוגו עוד לפני היריה.

לדעתי, זו היתה הברקה של סיסקו, המחטט כל הזמן במערכים הפנימיים שלנו.

אתם שואלים אם זה מקובל - כאשר הולכים לדרום ויטנאם, זה מתקיים. אז מוסרים הוראה לכל המשרדים שם. אבל זה בוודאי לא מתקיים בשום מקום אחר. מקובל שישנו קבינט והוא מגבש את הקונצנזוס המחייב את כל החברים כולם. על כל פנים, יש לי רושם שכרבור עצמו הבין את הענין. אגב, הוא אינו במלוא הבריות, ולכן גם הרבה דברים פוסחים עליו. על כל פנים, העובדה שצטאלה זו הועלתה אינה חסרת משמעות, אם לנקוט בהגדרה צנועה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

החוצפה היא גדולה, אבל הטפשות היא שהם חושבים כי לו היו מוזמנים לממשלה - כל חבר היה באמת מדבר במלוא גילוי הלב במה הוא נבדל מחברו...

שר החוץ א. אבן:

אולי הם חשבו על החביעה להדדיות.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אחד הידידים האמיתיים שנפגשתי אתו אמר לי ממש בטון של תחינה - האם בשום פנים אי אפשר להגיע לכך, שכולם ידברו בלשון אחת?

שר הבטחון מ. דיין:

[REDACTED]

חשד י. גלילי:

רוג'רס הוא בעד גיוון.

שר הבטחון מ. דיין:

אני מציע לאפשר לו להפגש עם מי שהוא רוצה; יישב

פה שבועיים וייפגש.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אמרנו זאת - אין זו ברית-המועצות; הוא יכול להפגש עם מי שהוא רוצה. אבל החוצפה שהוא רוצה להפגש עם כל חברי הממשלה במקובץ.

שר הבטחון מ. דיין:

ישיבת ממשלה מיוחדת לא נקיים עבורו, אבל ייפגש

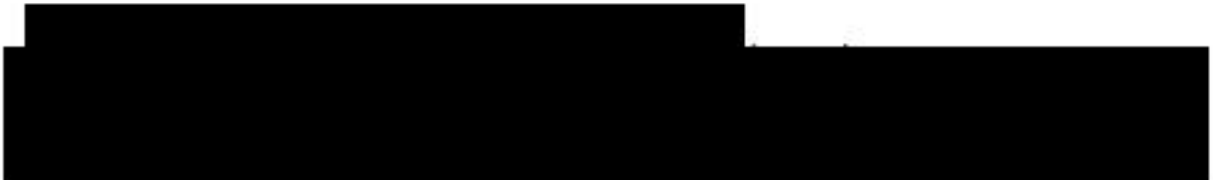
עם מי שהוא רוצה.

שר החוץ א. אבן:

בשיחה הראשונה אתו הודגש, כי ישנה ערכוביה בין שני נושאים. הם אומרים כל הזמן - מצרים לא תקבל זאת, מצרים לא תקבל זאת. אנו מבקשים מהם לומר מה אמריקה רוצה, מהי עמדתה של אמריקה, כי לזה יש משקל עצמי. תאמרו שאתם בעד זה שהלחימה לא תחודש; תאמרו שאתם בעד זה שלא תהיה כל חציית קו. גם זו עובדה מדינית, ולא שתופיעו כמו איזה מתווך, שאין לו שום אינטרסים או שום עמדה או שום מגמה. על זה הוא אמר אתמול: WE GOT THE POINT, אבל אין לנו תשובה, פרט לכך שאי-מתן תשובה אינו תשובה שלילית.

לגבי החיטוט שלהם בעמדות בעבר, שהיו ולא היו - כאשר הם מוסרים, והם מסרו להרבה גורמים על עמדת הממשלה ביוני 1967 - הם לעולם אינם אומרים, שבאוקטובר 1968 נמסר להם בעל-פה ובכתב שישדאל, לאחר שבדקה את המאזן החדש והנסיבות החדשות, נוקטת עמדה אחרת.

אני חוזר: הדברים הללו לא רק שנמסרו במעמד רשמי, עם שר החוץ שלהם ועוד שלושה מאנשיהם, אלא הדברים גם סוכמו בכתב.

בזמנו נמסר להם על המגעים הראשונים שהיו לנו עם חוסיין והוסבר להם, כי הוא מחמיץ הזדמנות למו"מ, כאשר הוא אומר שההצעות הישראליות אין כל אפשרות לקבלן. מגורמים ירדניים נודע לנו לאחר מכן, שהם לא קיבלו מסיסקו שום הבטחה כזאת. הם התלוננו שבול וסיסקו לא הביאו מישראל שום דבר אשר היה מסוגל להראות כי יש שמץ של אפשרות להסדר.

אני סבור, אם כן, שהתצפית או התחזית של סגן ראש הממשלה היא נכונה - אם יקבלו עידוד כלשהו במצרים, הם יעשו מאמץ לרכך את תנאינו להסדר, במיוחד בענין זה של הסתפקות באי-חידוש האש לזמן מוגבל. אני מאוד מסופק, אם כי כל דבר אפשרי תחת השמש, אבל שארה"ב תציע לנו אפילו לדון בהצעה אשר יש אתה חציית הקו - אני לא חושב שהם ייעצו לנו זאת. על כל פנים, אם כי הם אינם בהירים לגבי הצעדים הצריכים להנקט כדי למנוע דבר זה - הם תמיד אומרים שהם נגדו ואינם מציעים לנו לעשות מעשה חלם כזה. הם רואים את ההצעה הזאת כתכנית להפרדת הכוחות ולדה-אסלקציה של המערך הצבאי ולא לאסקלציה על ידי חצייה.

על כן, העובדה שסאדאת מדגיש את הענין הזה - חציית הקו - הוא משמיע לא רק תביעה הסותרת את הגולל על כל היענות ישראלית, אלא הוא משמיע גם תנאי שאני רוצה לקוות, אני מקווה ומאמין, שבזה לא תהיה שותפות בינו ובין ארה"ב; ואני חמה על החבונה הטקטית שלו אם הוא מפוצץ את הענין על דבר כזה.

אגב, שום גורם בעולם מאלה שדיברנו אתם לא פיקפק בענין זה, שבהסדר כזה צריך להיות ברור שאין חציית קו. לא מצאנו עדיין ממשלה שהציעה כי נתפשר בענין זה.

אשר לנאומי של סאדאת - לא קל לנתח אותו לכל סעיפיו. הוא דיבר בצורה מאוד מבובלת במשך שתיים ורבע, כאשר ההמולה בקהל היתה גדולה והיה די ברור, שלא הרבה אנשים מקשיבים לו. הפעם הוא ניסה להיות נאצר - הוא דיבר בצורה פופולרית, אבל לבסוף אמר: אני רואה שאתם עייפים ואינכם שומעים

כלל, ואני מתנצל על כך שהארכתי כל כך. אבל בענין אחד הוא היה מאוד ברור - כאשר הוא מנה את התנאים לפתיחת התעלה, היה רושם שהוא מקריא כי הזכיר במדויק אותם ששת התנאים אשר הופיעו לפני שלושה שבועות לערך:

עם התחלת הנסיגה, יוחל בטיהור התעלה; יוכרוז על הפסקת אש לתקופה קבועה, בה יקבע יארינג לוח-זמנים לביצוע סעיפי החלטת מועצת הבטחון; הכוחות המזוינים המצריים יחצו את התעלה לגדה המזרחית כדי לשאת באחריותם הלאומית.

בזמן הפסקת האש, יעשה יארינג סידורים להבטחת הנסיגה הישראלית מסוריה, ירדן, עזה וסיני. אם דבר זה לא יבוצע - תהיה לכוחות מצרים הזכות לחופש פעולה.

מצרים לא תסכים לכל דיון בקשר לפירוז כל סיני, אך מוכנה לאיזורים מפורזים משני צדי הגבול.

מצרים מסרבת בהחלט לדון בנוכחות ישראלית בצורה כלשהי בשארם-א-שייח' - גם במסגרת כוח בינלאומי, או לפי הסכם מיוחד - משמעות חכירה.

ואז הוא המשיך ואמר: עמדת ארה"ב ידועה, והוא ידרוש מרוג'רס להגדיר בבירור את מדיניות ארה"ב.

ארה"ב לא מסרה למצרים את תשובת ישראל בענין התעלה, אך בעצם תשובת ישראל אינה חשובה - חשובה יותר עמדת ארה"ב.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הוא כנראה דיבר על פנמה...

שד החוץ א. אבן:

לגבי ארה"ב - מצד אחד הראש פתוח וכו', אבל מצד שני, הרבה טענות ובעיקר לעג על כך, שהיא לפעמים אומרת כמה דברים חיוביים, ישנן יוזמות ותכניות, אבל מה הערך כאשר אין לחץ על ישראל, והרי זה מגוחך שארה"ב אינה יכולה להביא את ישראל לידי קבלת עמדותיה; הרי ידוע באיזו מידה ישראל תלויה בארה"ב לגבי הגברת כוחה.

הוא מתפאר בהתעצמות הצבא המצרי. הדגיש שאין הוא רוצה לאיים, אלא יפעל בהתאם לכלל - וזה אינו איום - פה הוא מצטט לא את הקוראן שלהם, אלא "עין תחת עין, שן תחת שן" והוא אומר: כוח תחת כוח, נפל"ם תחת נפל"ם. ההתעצמות הצבאית המצרית הושלמה והדבר ידוע וגורם לכך, שהצדדים האחרים חושבים פעמיים על המערכה.

אבל האספקט הצבאי אינו היחיד. האספקטים האחרים מסוכנים וחשובים בהרבה, ופה הוא מותח בקורת כמעט גלויה על משטר נאצר ואומר: אנו לא נצליח אם לא נבנה מדינה חדשה, אשר תתבסס על המדע ועל האמונה.

שבחים רבים, כמובן, לברית-המועצות.

לשם הרפולביקה הערבית המאוחדת אין כל הצדקה; בחוקה הקבועה שתאושר על ידי הפדרציה השם מצרים יחזור - הרפולביקה המצרית הערבית.

כנראה שיש שם תסיסות פנימיות, כי הוא דיבר הרבה זמן על תקנות החירום ועל כך, שאי אפשר לבטלן בבת-אחת, אבל הוא יבטל בהדרגה את התקנות הקיימות וכבר ביטל חלק.

חשובה האחדות הלאומית. הממשלה לא תרשה יצירת מוקדי כוח או התארגנות קבוצות, אשר יכפו רצונן על העם. הרבה רמזים לכך שיש איזה חיים פוליטיים עכשו שאינם פועל יוצא של רצון הממשל.

אגב, הואיל ושר הפנים שאל אותי - אני לא סבור שהממשלה צריכה לקבל החלטות חדשות, לא בענין ההסדר הכולל ולא בענין ההסדר החלקי, אלא הכדור הוא בידי האמריקנים ולא בידינו.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

ברצוני להעיר כמה הערות, לאחר ששמענו כאן את הסקירות, ולקראת השיחות עם רוג'רס.

נדמה לי, שאנו נכנסים יותר ויותר להרגשה, שהעומות הוא עם ארה"ב, והרי למעשה העומות הוא עם הערבים. דיונינו מסתובבים יותר ויותר מסביב לעומות שלנו עם ארה"ב ולא על הבעיה העיקרית. זה טוב לזמן מה; זה טוב לעוד זמן מה; אבל אי-פעם יהיה צורך לחזור לבעיה העיקרית.

עם ארה"ב טוב שנברר עמדות, אבל בכל אופן לא זה הפרטנר שלנו, או יותר נכון לא זה המתנגד שלנו.

לגבי מה אני אומר זאת? קודם כל, לגבי ההסדר החלקי. כל כמה שאנו יותר דנים ודשים בזה, אני יותר משתכנע שאין לו כל סיכוי. אין הוא מעשי. אפילו לו היתה הסכמה כלשהי ואנו היינו נסוגים - ברור שהצד השני יחפש הזדמנות ראשונה כדי להשתלט על "קו בר-לב", ואז הוא יהיה יותר חזק, ואז תגובתנו תהיה איך להרוס את המעוזים ולא איך לחזור אליהם. ואז, מה הועילו חכמים בתקנתם? רק הרענו את מצבנו.

לכן, דוקא משום חוסר הסיכוי המעשי - ואין אנו רואים שום שינוי של עמדה אלא רק החרפת הדרישה - נראית לי הצעתו של סגן ראש הממשלה שהעלה היום. למעשה, אני הצעתי את ההצעה הזאת לפני שבועיים - אני חושב, שהחמצנו במידה רבה את ההזדמנות הזאת - כאשר אמרתי להעביר מיד את הצעתנו למצרים. מוטב שנקבל מהם סירוב; מוטב שבעיני העולם יהיה שאנו בכל אופן הצענו משהו, והם אינם מקבלים.

היות ואנו כבר שמנו יותר מדי את הדגש על העימות שלנו עם ארה"ב, הרי כבר הרבה שבועות שאנו מנהלים את הדו-שיח אחס, כדי להביא אותם שיסכימו לדרישותינו להסדר החלקי, בה בשעה שהם בכל אופן תלויים במצרים, ולא הם עומדים מהצד השני שלנו, אלא הם רק מתווכים. אנו עושים את כל המאמצים האלה, ובסופו של דבר הצעתנו תתבזבז, ואי אפשר יהיה אפילו להעבירה לאחר מכן למצרים. אני חושש מאד, שאם רוג'רס יהיה עכשו במצרים לפני שהוא בא אלינו, הוא יקבל סירוב מוחלט מסאדאת, כך שלהעביר את ההצעה לאחר מכן - זה כבר באמת "להפטיר אחר האפיקומן".

עם זאת, גם היום אני בעד ההצעה שהעלה אותה סגן ראש הממשלה - להעביר הצעותינו למצרים. וזאת, למרות שבעשותנו זאת כבר לא נשיג אותו האפקט שהיינו משיגים לו העברנו בזמן. אבל בכל אופן שזהיה גם הצעה שלנו.

בבירור עם רוג'רס, לא בבירור עם ארצות ערב, הייתי חושב שיש להרחיב אפילו את היריעה. לו היה סיכוי של מו"מ עם הערבים - לנו היה רצוי לנהל את המו"מ אחד אחד ולא עם כולם בבת-אחת. יותר רצוי לנו לנהל אותו קודם עם מצרים ואח"כ עם הארצות האחרות. בענין זה יש מוקדם ומאוחר. מה שאין כן בבירור עם ארה"ב, שאתה רצוי שנדע את עמדתם הכוללת ולא נסמוך יותר מדי על רמזים פה ושם, אלא צריך לדעת יותר. משמדובר עכשו על שיחות עם מצרים, אפשר לשמוע רמז - לגבי רמת הגולן זה אחרת; לגבי ירדן זה אחרת. אבל אם יקרה משהו עם מצרים, אינני יודע מה יהיה מחר - אותה מצרים תופיע כפדרציה, ואז שוב תועלה הבעיה של רמת הגולן, והיא לא תצא מן המשחק. לפני הפדרציה חשבנו, לפחות זו היתה

עמדתי, שיהיה הרבה יותר קל לגבי מצרים-סיני, מאשר לגבי יהודה ושומרון. אז היה סיכוי לחשוב, שאם היא תעשה אתנו הסכם - היא יוצאת מן המשחק והיא מרוחקת. אבל מחרתים היא תופיע כפדרציה ותדרוש גם את רמת הגולן.

לפחות אם נדע שארה"ב אומרת: שם אני מקבלת, שהמצב הוא שונה, הרי המצב יהיה שונה. עובדה היא, שהוא זוכר בדיוק מה אנו אמרנו ב-1967, ומה אמרנו ביום זה או ביום אחר. אבל מה שהם יאמרו לנו ברמזים עכשו - אחר כך הם כבר לא יזכרו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

איזה רמזים?

שר הדתות ז. ורהפטיג:

עכשו הוא רומז, שלגבי רמת הגולן הוא מבין אותנו. לגבי ירדן, הוא גם כן חושב שזה "INSUBSTANTIAL".

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלוז:

זה מקור אחר, לא רוג'רס.

חשר י. גלילי:

רוג'רס ישנח להודיע שאנו נחזיר את כל השטחים.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלוז:

למעשה, הוא אמר שלגבי הגולן הוא מבין. הוא

מבחין לגבי מצרים וירדן.

ראש הממשלה ג. מאיר:

עכשו אני רוצה לנבא: רמת הגולן לא מופיעה אצל רוג'רס כאשר הסורים אינם מופיעים. אולם, איזה "חסד" עשה עמנו אלהים? שהמטור הסורי הזה כן מתחיל להופיע, ויש כבר שליח לארה"ב, ויש כבר שליח לאירופה, והיחסים עם חוסיין הם יותר טובים. כך שעלינו לרשום לעצמנו שכרגע שמעור סוריה תהא נכונות לקשרים איזה שהם - הגולן יהיה בדיונים יחד עם ירדן ועם מצרים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אלה הם בעצם דברי. אין אני אומר, שהגורם היחידי בארה"ב הוא רוג'רס, אבל אני אומר שבשיחות עם ארה"ב רצוי לנו לשוחח על התמונה כולה - מה שאין כן עם הערבים. כשמשוחחים עם ארה"ב על התמונה כולה - הרי זו תמונה גדולה ועל תמונה גדולה אפשר לדבר. יש גם כוח של מיקוח, כוח של תן וקח. אם מדברים על סיני - אז מול סיני יש משהו אחר ביהודה ושומרון, יש משהו אחר ברמת הגולן. ואם בכל אופן ידירה שלנו, מעצמה כזאת - אם מדברים על כל התמונה כולה, אעפ"י שלא יצא מזה כלום אי-פעם כאשר יתחדשו השיחות, כי אנו מאד חוששים שבאמצע יתכן ויפרוץ סיבוב נוסף, אבל אחריה הרי גם כן יהיו שיחות - כך שמה שיחיה בינתיים, איזה שהם בירורים, שלא יישמעו רמזים שאין להם כל ערך.

לכן אני אומר: נדמה לי שאנו יותר מדי, גם בשיחות עם ארה"ב - תסלחו לי שאשמע בביטוי ממאמרו של הייכל - אנו יותר המושפעים מאשר המשפיעים. הם מנתיבים לנו את מסגרת השיחות. הם רוצים לשוחח על דבר מסויים - אנו משוחחים על אותו דבר. ויתכן שאנו היינו צריכים לקבוע את מסגרת השיחות - מה אתם חושבים על נושא זה או אחר? תאמרו לנו את מעשבותיכם במפורש, כדי שבכל אופן יישאר לנו משהו שאי-פעם אפשר יהיה לסמוך עליו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני לא הייתי רוצה לסמוך על מה שהם יגידו לנו. היתה תקופה שאתה אמרת כי יש צורך לגמור עם מצרים. מדוע עם מצרים? כי עם מצרים זה יהיה קל. אז אני אמרתי לך: זוהי אשלייה מתוקה, אבל רק אשלייה. כשנגיע למצרים, נראה מה יהיה. והנה הגענו למצרים. ואתה מניח שאם תגיד לרוג'רס: טוב, אל נסתפק רק במצרים, בואו ונדבר על הגדה המערבית, אתה חושב שיכולה להיות הישועה הקטנטונת ביותר, שאתה כבר דואג שזה יהיה רשום בכדי שנוכל להסתמך על כך? אני לא רוצה שיהיה רשום בשום מקום, ואני לא רוצה להסתמך. את דעותיו הוא אמר במפורש - ומה עם ירושלים?

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני חי בשטח זה מפי אותם השרים המנהלים את השיחות. אני שומע משד החוץ, שלגבי רמת הגולן היתה איזו התבטאות אחרת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הוא אמר כל הזמן - זוהי שאלה אחרת, והסורים הם מחוץ לעניין.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני שומע מסגן ראש הממשלה, שלגבי יהודה ושומרון היתה ממקור אחר התבטאות אחרת. אני רוצה ללקט לי את הציצים והפרחים האלה. לי נדמה, שאנו הולכים לקראת סיבוב נוסף, שלא יצא כלום מההסדר החלקי, לא מהשיחות, אבל הרי אי-פעם תהיינה גם שיחות אחרות - אם אחרי סיבוב נוסף או ללא סיבוב נוסף, ובשבילנו לפחות ארה"ב תשחק תפקיד חשוב בשיחות אלו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ובשיחות אלו ירושלים תעלה לך מיד על הפרק.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני רוצה לנסות לשמוע מה הם אומרים. ברגע שהם רוצים ללחוץ עלינו בקשר לסיני - הם אומרים דבר יותר טוב בקשר למשהו אחר, ואני רוצה לתפוס אותם בזה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הם לא אומרים זאת.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

להבהרה - לגבי הגולן, אין ספק שדוג'רס אמר שהוא קרוב לעמדתנו. הוא גם עשה אבחנה בין הגדה ובין סיני, שבגדה יהיו שינויים קלים ובסיני לא. לעומת זאת, הוא אומר במקום אחר: אני לא תולה בזה הרבה תקוות, אבל כדאי שנדע, הוא מתווכח אתי ואומר:

"I DON'T AGREE. THE DIFFERENCE BETWEEN THE RM'S TERRITORIAL CONCEPTION AS REPORTED BY THE LONDON TIMES AND THE ROGERS PLAN IS NOT GREAT".

בכל זאת את אמרת: הירדן הוא גבולנו. אמרת יותר

מזה - הירדן וההרים והגבעה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אבל זוהי רק דמגוגיה מצדו.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

ברור; אני רק מצטט את דבריו.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אבל הואיל והמו"מ הוא כל כך מרוחק - הרי גם

לדמגוגיה יש ערך.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לי יש רושם, שכאשר נגיע לגדה המערבית, יהיה ויכוח בינך וביני. אבל מותר לך להסכים לעת עתה, שדוג'רס יקבל את התכנית שלי לגדה המערבית.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

היות ונדמה לי שאנו משלים את נפשנו כאילו השיחות הן עם ארה"ב, וזה העיקר, בעוד שלמעשה לא זה העיקר, אלא העיקר הוא מה שיעשה באזור - אני מציע, בכל אופן, לאחר שיסע רוג'רס - אולי עכשו לא צריך לעורר זאת, כי אם הוא מחפש איזה סדקים ובקיעים לא צריך היום לשוחח על זה; אבל הממשלה בהכרח צריכה להקדיש דיון על הענין לגופו - איך אנו מתארים לנו את המשך הדברים לאחר שייכשל ענין ההסדר החלקי? האם אנו מתכוונים למלחמה חדשה? האם ישנן איזה תכניות אחרות? אנו צריכים לדעת. הרי איננו יכולים בענין זה לא לנסות לנתח מה האפשרויות - גם לפעול פעולה מדינית, או להיות בענין זה רק מושפעים

ממהלך העניינים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מוכנה להעמיד על סדר היום סעיף: "דיון לענין", ושדשור ורהפטיג יפתח את הדיון הזה, כי לי אין מושג למה הכוונה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

בישיבה הקודמת העמדתי שאלה לרמטכ"ל בקשר עם ההסדר החלקי - כוח עמידתנו בסיבוב נוסף, סיכויי נצחוננו אם יהיה סיבוב נוסף.

שר הבטחון מ. דיין:

לא את זאת שאלת את הרמטכ"ל. שאלת על דעתו ביחס

להסדר החלקי.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

עכשו אני מרחיב את זה, כי אני רואה את ענין

ההסדר החלקי כאבוד.

שר הבטחון מ. דיין:

אתה לא מרחיב - אתה משנה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אנו רוצים לדון על כוחו של צה"ל? זה לא שייך לא לרוג'רס ולא לחוסיין. אבל אתה אומר: לגופו של ענין, ואני לא מבינה לגופו של איזה ענין. אם ישנן הצעות מדיניות שונות בנוגע לסיני - יוגד הדבר; לא ברמזים, אלא במפורש, ואז נדע על מה אנו מוכנים לוותר. אבל אי אפשר להגיד, שעמדתה של ארה"ב אינה ידועה לנו - היא ידועה. בכל אופן, לגבי סיני היא ידועה, ולגבי הגדה המערבית היא ידועה. אי אפשר להגיד, שהם לא אמרו לנו. רוג'רס אמר ב-1969, והוא אמר עכשו לשר אלון - התכנית הזאת קיימת. כך שהשאלה היא - מה אנו רוצים מרוג'רס? הוא יגיד לנו: תגידו לי אתם מה הקו שלכם - את הקו שלנו אמרנו לכם: לטרון, קלקיליה, ואולי עוד איזה דבר - 5 מ' הנה או הנה. ולגבי עזה יש לו גם כן תשובה - זה לא מצרים, אבל זוהי טריטוריה ערבית, והיה לגמרי ברור שכוונתו היא כי עזה תעבור לחוסיין.

על כן, איני יודעת מה לא ברור לנו אצל רוג'רס - אפשר להסכים ואפשר לא להסכים. אפשר להגיד לו: לא רק לטרון וקלקיליה, אלא עוד משהו, עוד איזה דבר קטן. אבל מי שחולס חלומות ורודים, שבמידה כלשהי רוג'רס יכול להתקרב לתכנית המינימליסטית של מישור - התכנית המינימליסטית ביותר לגבי הגדה - אני פשוט מקנאה בו שהוא נהנה מחלומות אלה, אבל אין להם כל קשר למציאות.

האם מוצע שאנו נבוא עכשו לרוג'רס ונגיד: היות והשנאה היא גדולה; היות ובסיני אין אנו מגיעים להסכם - בואו ונכניס את הכל? והאם אנו צריכים להיות אלה המעוניינים למקד את ענין ירושלים? אולי יש איזה פגם ביכולת התפיסה שלי, אבל אני חושבת שבמידה וזה לא הכרחי, אסור לנו למקד דברים כאלה. האם נחוץ לנו עכשו להעמיד במרכז את ענין ירושלים, כאשר האפיפיור כבר מתחיל להשמיע קולו? האם מישור חולם על כך, שארה"ב תגיע אתנו להסכם ותתמוך בדיונים במה שאנו רוצים לגבי ירושלים?

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני תמכתי בהצעתו של חשד אלון, להעביר מיד את הצעתנו על ההסדר החלקי למצרים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

היה דבר אחד, ששר החוץ פסח עליו, ומיד אומר אותו. אגב, אנו צריכים להבהיר לסיסקו - סיסקו אמר לרבין בראשיתו של ענין ההסדר החלקי: אנו עשינו הרבה דברים בעבר ביחד; הייתי רוצה שגם את זאת נעשה ביחד; בואו ונגיע לידי הצעה מוסכמת. ועתה, כאשר באים אליהם ואומרים: אנו רוצים להגיע להבנה מוקדמת אתכם, הם עונים: אנחנו לא; אנחנו רק מהווכים; אנו לא נגיע אתכם להסכם; אנו מוכנים להעביר את הדברים.

אבל מה שמדאיג ומטריד אותי יותר מאשר אני יכולה לבטא הוא זה, שמיד יש לי הרגשה שבאיזה שהוא מקום נשאר איזה רווח: אנו יושבים בממשלה, מקבלים החלטות פה אחד - לגבי מצרים נדמה לי שאף פעם לא היתה לנו הצבעה, אלא הכל היה בהסכמה כללית; ואחר כך נשמע לפתע פה קול ושם קול, ויש איזה סדק. זה מותר, אבל מתי זה מותר? כאשר משהו מביא הצעה אחרת לממשלה. ואם יהיה צורך - נכריע. אבל אי אפשר תחת המטריה של הסכמה אחר כך בכל זאת להשמיע פה ושם משהו אחר.

קודם כל, זה לא בריא לעצמנו. אנו יושבים סביב שולחן אחד, וכל חבר צריך להגיד כל מה שיש לו להגיד, במידה ויש לו תכניות או הצעות אחרות. אבל מה שיותר גרוע - שהאמריקנים אינם אידיויטים גמורים, והם חשים בזה; וזה מגיע עד לידי כך שיוצאים ישיבה עם הממשלה, שזוהי כבר באמת טפשות. האם הם חושבים, שליד השולחן הזה יישבו רוג'רס וסיסקו, וכל חבר ממשלה יגיד להם בדיוק למה הוא מסכים ולמה אינו מסכים?

שלום בית הוא דבר חשוב שאין למעלה הימנו. הסכמה כללית זה נכס יקר מאד. מתי?

כאשר זה מחזיק מעמד בין ישיבה לישיבה. אבל אם בין ישיבה לישיבה יש איזה סדקים, רמזים, דיבורים - אי אפשר לנהל מלחמה מדינית. והשד ורהפטיג אומר: מו"מ זה לא ענין של האמריקנים, אלא ענין בינינו לבין הערבים. ובכן, זה מאד ענין עם האמריקנים. מצבנו עם הערבים לא יתחזק ביותר אם אנו נהיה בקרע עם האמריקנים.

אשר לברבור, אמרנו לו: תגיד לשר שלך הנוסע למצרים - למרות זה שאין אנו מרוצים מהתשובות שלכם, למרות זה שאנו מאוכזבים - לגופו של ענין לא שינינו את דעתנו - אנו מוכנים לפתוח את התעלה, אנו מוכנים למו"מ על פתיחתה. אדרבא - יציע רוג'רס שתהיה פגישה אתם, עם המצרים, ונתחיל במו"מ על פתיחת התעלה. גם אחרי כל מה שאנו שומעים מסאדאת וגם אחרי שהתאכזבנו מתשובתכם - זה לא שינה את עמדתנו העקרונית: אנו מוכנים להתחיל במו"מ. אל תחשבו שישראל אינה יכולה לחיות בלי פתיחת התעלה; ישראל יכולה לחיות בלי זה. אבל יש המעוניינים בפתיחתה - אנו מוכנים לכך. אבל לא שנקבל דיקטט מסאדאת - תזונו, אנו נעבור, ואחר כך, כעבור 6 חודשים, תתחילו לזוז עוד; כי זה בעצם מה שאמר סיסקו - עד שנה. אלא אמרנו: אדרבא, ניכנס למו"מ על פתיחת התעלה, ובכך לא שינינו את דעתנו.

שד המטטרה ש. הלל:

גם סגן ראש הממשלה וגם שד החוץ אמרו בדבריהם פיסקה שהייתי רוצה שנחליף עליה מחשבה, ואולי זה כבר נעשה; אני מתכוון לאפשרות, שאם רוג'רס יגיע במצרים למסקנה, שישנה התקדמות מסויימת, או ישנו שינוי מסויים בעמדה הקיצונית של מצרים - הם יגבירו עלינו את לחצם. אנו צריכים לחשוב על אפשרות זו; והיא קצת מדאיגה אותי יותר מקודם בעקבות ההבהרה שהובהרה היום והיא, שלמעשה האמריקנים אינם רוצים כל כך בפתיחת התעלה. היתה תקופה מסויימת, בת כמה חודשים, בה ניסיתי לפחות להסביר לעצמי, כי יתכן מאד שכתוצאה מלחצים כלכליים או מלחצים של כמה מדינות אירופה או בעיות הנפט, חשבו האמריקנים שפתיחת התעלה הינה טובה לגופו של דבר. אבל היום אם זה אינו כך, יש פה מצב שהוא קצת מסוכן מבחינתנו.

שד החוץ א. אבן:

אני חושב, שהם כן רוצים.

שד המטרה ש. הלל:

אני הבנתי אחרת מדברי השר אלון.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

הם אינם רוצים שזה יהיה ביוזמתם.

שד המטרה ש. הלל:

אני חושב, שאין להם בכלל ענין בכך. אילו הייתי חושב שיש להם ענין ממשי בפתיחת התעלה...

ראש הממשלה ג. מאיר:

בהחלט יש להם.

שד המטרה ש. הלל:

את חושבת שיש להם?

ראש הממשלה ג. מאיר:

כן. הם אמנם אינם רוצים לשאת באחריות, אפילו אינם רוצים להיות כתובת שגרוץ אליהם כאשר תהיה הפרת הסכם, אבל הם רוצים בפתיחת התעלה.

שר החוץ א. אבן:

הם חושבים שזה מונע מלחמה.

שר המשטרה ש. הלל:

השאלה היא אם הם רואים בזה אינטרס שלהם או אם הם מוכנים לעשות פעולה סבירה כדי באמת לנסות להביא לפתיחת התעלה במובן זה, שהם יפעילו את מלוא יכולתם ואת מלוא הבנתם על מצרים לא לעמוד על דברים קיצוניים, אלא לקדם את מצרים באותו כיוון שיביא לפתיחת התעלה.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

"WE DO THINK THAT WHATEVER THE WAY IT HAPPENS IT SHOULD BE AS AN INTERIM ARRANGEMENT TOWARDS A COMPREHENSIVE FINAL SETTLEMENT. FROM U.S. STANDPOINT - STRATEGICALLY - IT WOULD BE ACCEPTABLE TO US AS (A) CONTRIBUTING TO STABILITY IN THE AREA, (B) ALLOWING TIME TO WORK OUT FULL SETTLEMENT".

שר החוץ א. אבן:

אין כאן ענין ימי-כלכלי, אלא ענין בטחוני.

שד המטטרה ש. הלל:

אני הבנתי מהערותו של חשר אלון, שלמעשה, הרושם שלו הוא שהם לא יסרבו או לא יראו כל סימן שהם מסרבים או מקשים על פתיחת התעלה. אבל יחד עם זאת, במידה שאני מתייחס לרושם שהיה לי במשך השבועות האחרונים, שהם באמת מעוניינים בזה, הרושם הזה התערער אצלי היום.

מדוע היה לי רושם כזה? כי סיסקו פנה אלינו ואמר: אני מציע לכם, כלומר הם ניסו לעודד. גם לאחר שהשר אלון ציטט עכשו את הדברים, הם אמרו את הנימוקים הנכונים מדוע הם לא צריכים להתנגד. אני אינני בטוח שהם רואים בזה מטרה כשלעצמה. אני בכל זאת אומר, שיש פה חשש שבין הסיכוי לקדם באמת את פתיחת התעלה, דבר שאולי לא כל כך ריאלי במציאות הנוכחית, ובין הסיכוי שיש לאמריקנים לזכות ביתרון מסויים בעיני מצרים על ידי כך שהם יאמרו להם כמה דברים ויעודדו אותם בכמה עמדות שאולי לא יהיה בהם כדי לקדם את פתיחת התעלה, אבל יהיה בהם כדי לקדם את מערכת היחסים בין מצרים וארה"ב, יכול מאד להיות שהאמריקנים ינקטו בקו שיהיה בו כדי להקל על הענין שלהם במצרים.

מדוע אני אומר את הדברים האלה? כי זה בהחלט יכול להיות, שבחשום ביקורו או באמצע ביקורו, הוא ינקוט בהגדרה אשר אמנם אינה הגדרה מצרית, אבל הגדרה שאנו ניאלץ להתגונן בפניה או להגיב עליה. התעלה אולי לא תיפתח כתוצאה מזה, אבל היא לא תיפתח או כתוצאה מ"עמדת ישראל" ורוג'רס יזכה בנקודה במשחק הזה של נקודות במערכת היחסים עם מצרים.

אם סכנה זו קיימת, חשוב שלפחות נביא אותה בחשבון. ואם אפשר, לנסות למנוע או להקטין אותה. אין ספק, שמכל הדברים שעליהם אנו יכולים לעמוד בויכוח, ענין התעלה הוא הדבר הנוח ביותר. אני חושב, שעד עכשו אנו בסך הכל נמצאים בכל פרשת התעלה במצב די נוח, כפי שאין ספק, שגם בענין

התעלה, הויכוח על המרחק של הנסיגה הוא החלק הפרובלמטי ביותר בויכוח זה, כאשר הויכוח על עקרונות הוא נוח יותר.

מאחר שנראה לי, כי מבחינתם הצורך לפתוח את התעלה לא כל כך חיוני ועיקר עניינם הינו לזכות ברווחים פוליטיים קטנים ביחסיהם עם המצרים, הרי סביר כי ינסו להראות שהם דוחקים אותנו לקרן זווית וינסו להוריד מהיתרון הטקטי שלנו של ויכוח על העקרונות לפתיחת התעלה.

אני חושב, שיש אפשרות שרוג'רס, בביקורו לא רק יחכה לכך, אם הוא ישתכנע שאכן יש תוויה אצל מצרים, ואז הוא ילחץ עלינו, אלא שבתום הביקור הוא יאמר דברים שיעמידו את ישראל במצב לא נוח לגבי הענין הזה.

ופה בעצם נשאלת השאלה אם אנו מספיק מוכנים לאפשרות זו. אין לי מחשבה מפורטת מה כן אפשר לעשות, אבל אולי בקונסטלציה הזאת, ואני אומר זאת כאמת ההצעות בלבד, אולי עלינו להבהיר שוב את העקרונות. נניח בחשובה לנאום סאדאת ולחזור על עמדת ישראל לגבי אפשרות פתיחת התעלה. זה היה מעמיד את רוג'רס ואת סאדאת במצב כזה, שהוא לא יוכל להשיג יתרונות על חשבון ישראל ועל חשבון "הסיכוי" של פתיחת התעלה.

אני מודה, שהדבר לא מגובש אצלי, אלא רק לאחר הויכוחים שנעשו פה, אני נתפסתי בחורה שהוא ינסה עכשו בביקור הזה לצאת ביתרון כלפי מצרים. הנה אני תומך בכם בזה, שענין הפסקת האש יהיה לזמן מוגבל, או בענין אחר שיכריח אותנו לעמוד בויכוח לא כל כך נוח.

אני חוזר ואומר, שלפי דעתי אנו עומדים עכשו בויכוח הגות ביותר שיכולנו אי-פעם לעמוד בו, לכן כדאי לשקול אם איננו יכולים להכין תרופה למכה - לאפשרות זו שאולי תבוא.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מה אנו צריכים לעשות?

שר המשטרה ש. הלל:

מאחר ואחמול סאדאת דיבר על התנאים שלו לגבי פתיחת התעלה - לא לחכות לכך שרוג'רס יהיה שם וידבר ויסכם, אלא אם היתה לנו אפשרות שישראל תגיד את עמדותיה ותגדירן בצורה כזאת, שהעמדה הישראלית תובהר היטב עוד לפני בואו של רוג'רס לשם ולפני יכולתו לעשות בזה שימוש.

אני חוזר ואומר, שאיני בטוח כי זוהי ההצעה הטובה ביותר, אבל אני מציע לשקול אותה כמחשבה, כי אני חושש מאוד מהמצב שאנו ניקלע אליו, כאשר היתרון הטקטי שאנו מצויים בו יכורסם על ידי זה שרוג'רס ינסה להפיק תועלת מביקורו במצרים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אין יותר רשומים לויכוח, ואני חושבת שהדברים ברורים. אין ספק, שהיה רגע שהאמריקנים היססו, מאינטרסים שלהם, אם טוב להם או לא טוב להם לפתוח את התעלה.

שר הביטחון מ. דיין:

הם לא היססו. הם אמרו זאת בקולי קולות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

גם אמרו. וכאשר אנו שאלנו אותם, נדמה לי שחיכינו משלושה שבועות עד שקיבלנו תשובה שלא איכפת להם. אבל אין ספק, שגבר אצלם הנימוק הזה, רוג'רס לא חדל לדבר על כך, ופה במידה ידועה של צדק, הוא גרס לכך שיש כבר תשעה חודשים הפסקת אש. כמובן, שהוא לא מחוייב להסביר, שבינתיים הזיוו טילים והם לא עשו מאומה. שזמתי מאחד הגרמנים שנמצאים פה דברים מאד מאלפים על ערבויות של הגדולים: בברלין יושבים כל הגדולים. והוא אומר: זה נכון שרק אחת המעצמות הקימה את החומה בין מערב ברלין ומזרח ברלין, אבל יתר השלוש ראו את זה ושחקו. לא הקימו את החומה בסתר, לא עשו זאת בלילה, אמנם רק אחת הקימה והשלוש האחרות ישבו, ראו ושחקו.

כך שרוג'רס אינו מדבר על הטילים ועל כל מה שהיה, אבל הוא מתגנדר בזה והוא רואה זאת כקלף חשוב לו אישית וגם לאמריקה - הנה אין ירי כבר 9 חודשים. אנו בעצמנו מציינים זאת, וכדבר חיובי. ואם הוא יכול להביא להפסקת אש למשך שנה, ותוך השנה בהסכמתנו - זאת הם דוקא אינם מסתירים, שבהסכמתנו במשך השנה צריכים אנו לזוז, ואם לא זזים, הרי עד סוף השנה מותר לחדש את האש. אבל בכל זאת, זוהי שנה והוא מקווה שבינתיים יארינג יזוז אותנו - זה דבר עצום בשביל הממשל הזה, ובשבילו אישית, כאשר בוויטנאם מוציאים, מוציאים ומוציאים חיילים ובכל זאת עוד נשארים, והיום תהיה לו פנטזיה שלמה בורשינגטון.

כך שהנימוק הזה גבר על אינטרס צר. חוץ מזה, הם לא יכלו להרשות לעצמם להגיד - מה שהוא אומר עכשו זה גם כן לא מעט דמגוגיה - מה אתם רוצים מאתנו? סאדאט הודיע, ראש הממשלה הסכימה, מה אתם רוצים מאתנו? והוא כמובן שוכח שסיסקו הגיש תכנית מפורטת לרביץ עם הצעה - בואו נשכח ונסכם הצעה משותפת בינינו כפי שעשינו בעבר הרבה דברים יחד. כל זה נשכח - לא חשוב.

אבל יש להם תשובון, שלו אני הייתי רוג'רס, הייתי גם כן תושבת את זה לדבר עצום - הישראלים לא רוצים לזוז לגבול הבינלאומי, אבל מוכנים לזוז מהתעלה. כשלב ראשון - בסדר. בינתיים התעלה תהיה פתוחה. ונראה כעבור שנה אם הישראלים יסכימו שתיפתח האש או לא, כאשר הם לא יהיו על התעלה.

הרי אז מצבם יהיה יותר קשה. ההנחה היא שהם לא יסכימו כעבור שנה לפתיחת אש כאש מצבם קשה יותר וגרוע יותר מאשר עכשו. זהו חשבון מפוכח מצדו ולגיטימי - השאלה היא רק אם אנו צריכים לעזור לו להשיג את זה. האם ישנה הצעה שאנו נעביר הצעותינו למצרים?

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

לא. אני הצעתי להמתין עד אחרי הפגישה עם רוג'רס. אבל ראש הממשלה סיפרה שהיא ביקשה מהאמריקנים למסור את עמדתנו למצרים, האם לא כן?

ראש הממשלה ג. מאיר:

לא.

שר המשטרה ש. הלל:

השאלה היא אם יש מקום שממשלת ישראל חמצא עכשו דרך להודיע מה עקרונותיה שהיא גיבשה לעצמה לגבי פתיחת התעלה, כדי שהעמדה הישראלית תוסבר מקודם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אנו אמרנו לאמריקנים: היות ולא השגנו את תמיכתכם-אתם בהצעתנו - אל תעבירו אותה לאף גורם. אולם, אני יכולה להבטיח לכל מי שהדבר מטריד אותו...

שד האוצר ושד המסחר והתעשייה פ. ספיר:

אני מניח, שבשיחות שהם ינהלו עם - הם יספקו להם

את הצעותינו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

למה לך להניח? כאשר רוג'רס לפני צאתו נשאל ע"י עתונאים אם בא בדברים עם הרוסים, הוא ענה: לא, מכיוון שדוברינין לא היה, כאילו שאנו צריכים להאמין לזה שאם דוברינין נסע - סגרו את השגרירות וסיסקו מעולם לא דיבר עם מספר שניים שם. אבל הוא מוסיף בחשובתו ואומר - אבל אני בטוח שהרוסים יודעים; יש להם אותו יידע שיש לנו. אני בטוחה, שאם לא העבירו לדוברינין כי הוא לא היה, הרי בוודאי מסרו זאת למצרים. אנו יודעים שהם מסרו לצרפתים, לאנגלים, לרוסים ובוודאי גם למצרים.

שד העבודה י. אלמוגי:

הרי סאדאת בנאומו אמר שהוא יודע את התוכן.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אחרי שאנו אמרנו להם כי הנייר הזה אינו למסירה - אנו כן נמסור אותו בפומבי? - כך לא משחקים.

שד הדתות I. ורהפטיג:

אני הבינתי שדשד אלון העלה זאת כהצעה.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אני אמרתי - אחרי בואו של רוג'רס.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני חושב, שהערך הוא הרבה יותר גדול לפני צאתו מאשר אחרי בואו. אני רוצה את האפקט הרמטי כלפי העולם שאנו מפרסמים: הנה העברנו את המסמך לפני שרוג'רס יהיה שם, כדי שיכיר אותו. אני רוצה שתהיה עובדה שאנו הגשנו הצעה והם סירבו, ואז נשיג בדעת הקהל עמדה, שהנה גם אנו הצענו מצדנו משהו. האמת היא, שהיה הרבה יותר הגיון בדבר לעשות זאת לפני שבועיים, כשהצעתי זאת, אבל זה נראה לי הרגע האחרון.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אבל באיזו "דרך קודש" אומר סדאת, שההצעות הישראליות בשום פנים ואופן לא מתקבלות - וזה על הצעות שהוא כביכול לא יודע עליהן ולא נמסרו לו, ואיש כמובן לא דיבר עליהן, ו"ניו-יורק טיימס" רק פירט אותן כמעט מלה במלה, והעתונות שלנו ב"ה כמובן גם כן לא שתקה. זהו משחק שאין לו כל קשר עם המציאות, אבל אם אתה רוצה - נצביע על הצעתך.

חשר י. גלילי:

האם אני מבין, שהשר ורהפטיג מציע להחליט כי אנו נעביר את הצעותינו, באמצעות ארה"ב, למצרים?

שר הדתות ז. ורהפטיג:

הצעתי זאת לפני שבועיים, ואני מציע זאת שנית.

חשד י. גלילי:

אני רוצה להרגיע את החברים, שאינני מתכוון להאריך דברים בנדון.

(א) ישנה פה שאלת סמכותה של הממשלה, והסוגיה הזאת הובהרה ולא אחזור על כך עכשו. אנו החלטנו ב-28 במרץ שאנו נשארים בשלב זה במישור שבינינו ובין ארה"ב, ואיש לא ערער על כך. אילו היינו צריכים להגיש מסמך שבכתב למצרים, היה עלינו לפי דעתי ליטול סמכות לכך מן הכנסת, ובודאי לא להעמיד בפני עובדה את ועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

(ב) אני רוצה להזכיר לכם, שב-13 לחודש פברואר, ארה"ב העבירה לממשלת מצרים את יחסה החיובי העקרוני של ממשלת ישראל לפתיחת התעלה, ואת נכונותה לשאת ולתת אתם על פתיחת התעלה, בנפרד מנושאים אחרים.

(ג) האמריקנים לא שאלו אותנו, כפי שאני מבין, אם הם יכולים לשוחח עם המצרים על הרעיונות שלנו ולכן גם לא נאסר עליהם לשוחח. נאמר להם רק, שאת המסמך שבכתב אין הם יכולים להגיש למצרים, ואמירה זו היתה חשובה מאד במאבק בינינו לבין ארה"ב על הבנה בינינו בעיקרי הדברים הנוגעים לענין.

עכשו אני חושב, שאם לאחר ההתבטאות של סאדאת לפני חודש וזו של אתמול, בה הוא חוזר על 6-7 הסעיפים, יכול שר החוץ האמריקני לבוא ולהגיד למצרים שממשלת ישראל עומדת בנכונותה העקרונית לדון בפתיחת התעלה - זהו המקסימום הנכון והחיובי הדרוש עכשו.

ובכן, אני מציע לשד ורהפטיג לוותר על העמדת

הנושא להצבעה.

שד הדתות ז. ורהפטיג:

אינני לוחץ על הצבעה, כי בין כה וכה אחרנו כבר

הרבה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה לא רק ענין משפטי. האם אתה מניח שאנו מוסמכים להגיש למצרים הצעה, שבה כלול סעיף האומר, שממשלת ישראל מוכנה לזוז חצי מטר מן התעלה, מבלי ללכת לכנסת?

שד הדתות ז. ורהפטיג:

אני מגדיר זאת אחרת - אם אנו מוסמכים לומר זאת לרוג'רס - באותה מידה אנו מוסמכים לומר זאת לסאדאת. אי אפשר להבחין פה. אם אנו לא מוסמכים - אנו לא מוסמכים בשני המקרים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אין זה כך. אנו לא הגשנו לרוג'רס הצעה. אני סיפרתי כאן, שאמרתי לברבור: דע לך - אפילו הממשלה עוד לא החליטה על תוויה. אלה הם עקרונות לבירורים אתכם, באשר אנו קשורים להחלטות הכנסת. הנה יש כבר הצעה מטעם גח"ל לסדר היום - הסדר ביניים ונסיגה מהתעלה. אבל אם אנו מציעים הצעה למצרים, בה ייאמר במפורש, שממשלת ישראל מוכנה לסגת מן התעלה? לפי הכרתי, יכול להיות שממשלתית זה אחרת, אבל אנו קיבלנו את אמון הכנסת על קווי היסוד ובהם נאמר במפורש, שאין זזים באין שלום.

כך שלפי דעתי, אנו צריכים ללכת לכנסת ולהגיד:
אנו מציעים הסדר כזה - כן תזוזה. אינני יודעת אם אפשר גם לא להגיד כמה
קילומטרים אנו מוכנים לזוז.

אם כל זה כל כך נחוץ לך - אפשר לעשות זאת. אבל
למיטב ידיעתי, אי אפשר לפעול ולפסוח על הכנסת, ולא למסור לה, ולא לאפשר לה
להצביע אם היא מוכנה לתת אמון בממשלה, כאשר היא משנה את קווי היסוד, או אינה
מוכנה.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלוז:

האם קיימת אפשרות שהשבוע הכנסת תדון בנושא

בעקבות הצעת גח"ל?

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מקוה שלא, אולי אפשר לדחות זאת. אולם,
קיימת אפשרות שגח"ל תצליח להשיג חתימות, אם כי אולי במקרה זה לא, כי הליברלים
בגח"ל כן מוכנים לזה ועל כן, אולי לא ירצו לחתום - אינני יודעת.

מוכיר הממשלה מ. ארנון:

חתימות זה רק בעת הפגרה, בעוד שעכשו הואיל
והכנסת נפתחת מחר, אין צורך בהן.

ראש הממשלה ג. מאיר:

השד ורהפטיג, האם אתה עומד על הצעתך?

שד הדתות ז. ורהפטיג:

לאור הספקות שהתעוררו, לא.

שד הכתחון מ. דייין:

רוג'רס אינו בא הנה בכל פעם. זהו הביקור הראשון, לאחר 18 שנה, של שד החוץ אמריקני כאן. הוא בא בתרועות גדולות ובפמלייה גדולה וכו'. לפי דעתי, הוא יבוא הנה ממצרים כאשר כליו שבורים - אם השד ורהפטיג לא יציל אותו, או הצעה מחוכמת אחרת. כי סאדאת לא כמונו, אלא הוא הלך והודיע מהי הצעתו; ואם ארה"ב לא תרצה להזדהות אתו, ואם סאדאת לא יסוג בו - ואני מניח שלא יעשה זאת, כי אם היה רוצה, לא היה נואם כפי שנאם; מה שסאדאת מציע לבוא ולהציע לנו, משביל זה צריך מצח נחושה - וזה אמנם יש לרוג'רס; אבל אינני חושב שיהיה לנו כל כך קשה להסביר מדוע איננו רוצים בטוב-לב לזוז מהתעלה, למסור אותה לסאדאת הקובע כבר אפילו שסיני לא תהיה מפורזת, ושלא נשב בשם-א-שייח' - וכל זה צעד ראשון.

האמריקנים לא רצו לומר לנו אם הם מסכימים במשהו עם העמדה שלנו - הם אמרו למה הם לא מוכנים ללכת אתנו. אני מסופק אם יהיו מוכנים להזדהות עם הצעת סאדאת, ואם לא - הם הרי אינם מביאי דואר בלבד. על כן, אני חושב שבענין זה תפארתו של רוג'רס לא תהיה, ואז הוא יגלגל את הענינים להסדר כולל - בואו נדבר איך למנוע זרעים של מלחמת עולם שלישית, תיסוגו עד הסוף וכו'.

מה שאני רוצה להציע לעצמנו הם שני דברים: (1) שבאופן עוד יותר ברור נאמר לרוג'רס ולשגרירות האמריקנית, שעם כל מי שהם רוצים להפגש - פרט לכך שלא נכנס לכבודם ישיבת ממשלה חגיגית, כי מתי אנו מכנסים ישיבת ממשלה זה ענין שלנו ולא שמעתי שעשו זאת באמריקה אפילו לכבוד ראש הממשלה שלנו.

מכל מקום - זה לא. אבל שיחות עם כל מי שהוא רוצה - לתת לו. יוכל למצוא משהו שיסכים לדעתו - יוכל לקרוא את עתון "דבר" של היום וימצא; יוכל להפגש עם מי שהוא רוצה - עתונאים וכו'.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה נאמר להם.

שר הבטחון מ. דיין:

הרי הם פנו בענין זה, והיות והם פנו, ויש לנו נסיון אחר, ובכדי שלא תהיה להם אפשרות לסלף ולעוות את האמת ולהדליף דברים שהם חצאי-אמת - נאמר להם: עם מי שאתם רוצים, חוץ מאשר לקבוע ישיבת כנסת או ישיבת ממשלה מיוחדת.

לעומת זאת, בשיחות אחרות אני מציע שאנו נעלה גם ענין, שלקראת המסע הזה הם עשו לגביו נכזויות גדולות - ענין הנשק; קודם כל - מאזן הכוחות, ודבר שני - UNGOING SUPPLY.

אני מציע שנאמר להם: יש הצעה לפתיחת התעלה, זה מעניין מאוד, אופרטיבי מאוד. אבל בינתיים, אנו חיים והמצרים מקבלים וממשיכים לקבל מה שהם מקבלים. אל נשכח כי לקראת נסיעה זו הכריז רוג'רס שתי הכרזות - האחת, שנאזן הכוחות לא השתנה; השניה, שארה"ב לא הבטיחה לישדאל תוספת מטוסים בשנה זו - שגא משהו יחשוד בכשדים שה-UNGOING הוא באמת UNGOING.

שר החוץ אמר כאן, שרוג'רס הודיע לשומאן כי הסנט דרש ממנו לא להפעיל לחצים לא בענין נשק ולא בענין כסף. הסנט דרש זאת ממנו, והוא הבטיח לסנט, אבל מטוסים אין אנו מקבלים. הבטיחו - הבטיחו.

אם אנו נדבר אתו רק על הסואץ, ורק על ה-SUBSTANTIAL וה-NON-SUBSTANTIAL, ועל כך איך הוא הציל את כל העולם ואיך הוא תרם להפסקת אש - מותר גם לומר לו שזה גם עקב המכות שהמצרים קיבלו קודם לכן; רוג'רס תרם בהבל פה. הוא אמר - ויהי שקט; הרי עוד משהו קרה לפני זה.

לכן, יש ליטול יוזמה. הוא בא אל ממשלת ישראל; הוא מסתובב במזרח התיכון; הוא בא אלינו. הצעת שר הדתות עוד יותר מסבכת אותנו עם האמריקנים, למרות שהוא החל את דבריו באמרו, שאולי נעסוק עם הערכים ונעזוב את האמריקנים, אבל דבריו מסבכים עוד יותר.

אבל ישנם דברים שקשורים בהחלט באמריקנים, וקודם כל עניין המטוסים. מטוסים מהערכים לא נקבל. רוג'רס בא הנה ויושב אצלנו - בואו נדבר אתו גם על מאזן הכוחות, ובכלל זה על מטוסים, ונאמר לו שההכרזות שהוא הכריז בעניין מאזן הכוחות אינן נכונות; ובעניין המטוסים זהו אתגן שהוא שלח למצרים בכדי להכשיר לעצמו שם מרכז אדום. נדגיש כי אנו פונים ומבקשים ודורשים, ובכל לשון שהיא לעסוק בעניין זה. כי לא יהיה סוד אחד מכל השיחות האלה, שלא ייצא החוצה, ואסור לנו להיות רק מותקפים.

סאדאת מציע הצעה, ששום איש בר-דעת לא יחבע מאתנו לקבל אותה.

לכן, אני מציע: (א) לתת לו להפגש עם מי שהוא רוצה; (ב) לעסוק אתו בעניין מאזן הכוחות ובעניין אספקת נשק - הכרוזתיהם והבטחותיהם. אחר כך ייסע הביתה, ולא ייתן לנו כלום.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מבינה, שזה מתקבל.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

ברצוני להשלים נקודה אחת, המתקשרת עם אחת ההערות האחרונות של השר דיין. רוג'רס מגדיר את המעב כאילו כבר היום ישנו עימות בין ישראל לארה"ב, וזה נאמר בהקשר עם סירובנו לתת ליארינג מפה או הצעות טריטוריאליות. אני בהחלט מסכים עם השר דיין, שההודעות וההתייחסות בענייני חימוש הן חלק מהלחצים שהם רוצים להפעיל עלינו, כדי שנבין מה צפוי לנו.

512. מינויים בשדות החוץ

שר החוץ א. אבן:

המדובר הוא במספר מינויים בשדות החוץ: הבקשה היא לאשר את מינויו של מר שלמה ארגוב לתפקיד שגריר ישראל במכסיקו-סיטי; מר שלמה ארמון לתפקיד שגריר ישראל בדאר-אל-סאלם; מר נסים יושע לתפקיד שגריר ישראל באביג'אן; מר ברוך גלעד לתפקיד קונסול כללי באיסטנבול; מר דניאל לאור לתפקיד שגריר ישראל בקמפלה; מר תיאודור מירון לתפקיד שגריר ישראל באוטבה; מר חנן עינור לתפקיד שגריר ישראל באדיס-אבבה; מר צבי קידר לתפקיד שגריר ישראל בסינגפור; מר שבתאי רוזן לתפקיד שגריר ליד המשרד האירופי של האו"ם בג'ניבה; מר איתן רון לתפקיד שגריר ישראל בטוקיו, ומר גד אלרון לתפקיד שגריר ישראל בלוסקה.

כל המינויים אושרו בועדה עוד בשבוע שעבר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

האם ישנה התנגדות לגבי המינויים האלה? אין.

מ ת ל י ט י ם :

- א. לאשר את מינויו של שלמה ארגוב לתפקיד שגריר ישראל במכסיקו-סיטי, מכסיקו;
- ב. לאשר את מינויו של שלמה ארמון לתפקיד שגריר ישראל בדאר-אל-סאלם, טנזניה;
- ג. לאשר את מינויו של נסים יושע לתפקיד שגריר ישראל באביג'אן, חוף השנהב;
- ד. לאשר את מינויו של ברוך גלעד לתפקיד קונסול כללי (בתואר אישי של ציר) באיסטנבול, תורכיה;
- ה. לאשר את מינויו של דניאל לאור לתפקיד שגריר ישראל בקמפלה, אוגנדה;
- ו. לאשר את מינויו של תיאודור מירון לתפקיד שגריר ישראל באוטבה, קנדה;
- ז. לאשר את מינויו של חנן עינור לתפקיד שגריר ישראל באדיס-אבבה, אתיופיה;
- ח. לאשר את מינויו של צבי קידר לתפקיד שגריר ישראל בסינגפור;
- ט. לאשר את מינויו של שבתאי רוזן לתפקיד שגריר ליד המשדד האירופי של האו"ם בג'ניבה;
- י. לאשר את מינויו של איתן רון לתפקיד שגריר ישראל בטוקיו, יפן;
- יא. לאשר את מינויו של גד אלרון לתפקיד שגריר ישראל בלוסקה, זמביה ושגריר לא תושב בבוצ'ואנה ובסואזילנד.

513. איום השביתה ברואר הנדסה

ראש הממשלה ג. מאיר :

עובדי דואר הנדסה מאיימים בשביתה, ואני מבינה שהיא היתה צריכה להתחיל היום. כ-1.00 בלילה, כאשר שמעתי חדשות, נאמר שד התקשורת יושב אתם. אינני יודעת עד איזה שעה ישב אתם, אבל השיג מהם דחיה ליומים, כך שלא ישבתו היום, אבל ישבתו ביום שלישי. אם הם ישבתו - זה ישתק גם את הרדיו וגם את הטלוויזיה. שר האוצר מבקש כי יתקיים בנושא זה דיון בממשלה.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

השר מתנגד לתוספת, אבל אינו רוצה לקבל את האחריות על עצמו. שר האוצר מתנגד כי יינתנו אילו שהם דברים נוספים, לא מפני שהוא חושב, שהוא חכם מכך והוא מתנגד. שר האוצר מתנגד, אבל הוא אינו מוכן לקבל על עצמו אחריות לשביתה. לכן הוא אומר: מה שהממשלה תחליט - יהיה; אבל שר האוצר זקוק ליום אחד כדי להכין את החומר ולהוכיח שזה לא רק עובדי הנדסה, אלא יש רצונות להתפרץ ולפרוץ ולא לתת אפילו לחתימות על ההסכמים שחתמו להתייבש, כולל עובדי הדואר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

תיאירתי לעצמי שבדודאי ישנם חילוקי דעות. בכדי שלא תהיה שביתה באשר לא קיבלו תשובה, או שנשב אחרי שייצאו לשביתה - יש הכרח שהשיבה תתקיים מחר.

שר החקלאות ושר הפיתוח ח. גבתי:

מדוע לא להעביר את הנושא לוועדת השרים לענייני

שכר?

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

אני חושב, שהעניין הוא כה חמור, לא רק בדואר, שיש צורך כי הממשלה כולה תשמע את הדברים. אני חושב, ולדעתי אפשר לומר זאת גם לעובדי הדואר, כי הם לא יקבלו מה שהם רוצים. מדוע צריך, מפני שהם נתנו אולטימטום של 48 שעות, או מפני שהם חושבים שיקבלו את התוספת תוך 48 שעות - מדוע זה מוכרח להיות דוקא מחר או מחרתיים? ראש הממשלה עסוקה, שרים עסוקים, זהו

שבוע של רוג'רס - מה הדחיפות הגדולה?

ראש הממשלה ג. מאיר:

אילו שר התקשורת היה שואל אותי - אני בכלל לא אוהבת "טובות" כאלה. אבל הוא התחייב בפניהם לתת להם תשובה לפני יום שלישי, ואנו צריכים לכבד זאת. מסאדאת אין אנו מוכנים לקבל אולטימטום, שזה יכול להיות רק דבר כה "קטן" - או שלום או מלחמה; אפילו מרוג'רס איננו מוכנים לקבל אולטימטום; אבל מצב "העוני" של עובדי דואר הנדסה, או של כל עובדי הדואר, מחייב אותנו...

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

מדובר כאן דוקא על העובדים הפשוטים - ה"כבלרים" ועובדי הרשת. הם מגיעים, אני חושב, לשכר של 600-800 ל"י לחודש.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

מחר תקבלו את החומר ותראו כמה הם מקבלים. הם לא

מהעניים ביותר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

קשה לי להניח, שהמצב הגיע עד כדי כך, שאי אפשר לחיות עוד מספר ימים - זה בכל זאת שבוע של רוג'רס וחוף מזה, ישנם עוד דברים רבים, הרי החיים נמשכים - המשלחת הגרמנית, ועוד ועוד. יש גם שמחות. עם כל זה, אני חושבת שאין מנוס - הובטח להם ואנו צריכים לקיים זאת.

אני מציעה לקיים ישיבת ממשלה מחר בשעה 11.00.

שר הבטחון מ. דיין:

אני מציע, שהממשלה תסמיך את ועדת השרים לעניני שכר. מה שיחליטו - יהיה על דעתנו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מבינה, שמה ששר האוצר רוצה הוא, שאני אהיה בישיבה.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

לא, חס וחלילה; לא רק זה.

רק ביום שלישי התקיימה פה ישיבה, ודובר בהתרגשות רבה על מה שצריך לעשות; ולא ראש הממשלה, כי אם שרים אחרים; ואני, בכדי להביא את הענין בפני ראש הממשלה - אינני צריך להטריד את ראש הממשלה, יש לי דרכים לעשות זאת. יחליטו על ועדת שרים לעניני שכר, ויבואו שלושה שרים - בשבילי זה מספיק. אבל זה לא מספיק בשביל הענין החמור. אם מוכרחים לעשות זאת מחר או מחרתיים, זו שאלה אחרת; ואם כן - גם אני עסוק ויש לי שעות שאיני יכול.

אני מציע מחר בשעה 10.30, כי ב-12.15 אני חייב להתפנות. אם כך, זה יהיה במקום דיון על שכר השוטרים.

שר המטרה ש. הלל:

כאן אני חייב למחות. האם מפני שהשוטרים אינם שובתים ועושים את עבודתם ללא בעיות - צריכים לדחות ולדחות את הדיון על שכרם?

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

אתמול באמת ציינתי את העובדה של עבודתם המסורה והטובה של השוטרים - עשיתי את מלאכתך.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אם כך, מחר בשעה 10.30 תתקיים ישיבת ממשלה, והחברים מתבקשים לבוא. אני מבקשת להביא בזעבון כי בשעה 13.00 אני חייבת להתפנות.

מ ח ל י ט י מ :

לדון באיום השכיחה בדואר הנדסה בישיבה מיוחדת של הממשלה, מחר, ח' באייר תשל"א (3.5.71).

514. חמישים שנה ל"הגנה"

ראש הממשלה ג. מאיר:

השנה תמלאנה חמישים שנה לארגון ה"הגנה", אשר עמד לנו כפי שעמד בימי המאורעות, המאבק וראשית מלחמת העצרות, עד שיצא מן המחתרת ועם הקמת המדינה היה לצבא הגנה לישראל.

הוטל על מרכז ההסברה שבמשרד החינוך והתרבות לערוך אירועים שונים לציון פעולות ה"הגנה".

ברשות הממשלה, אייצג את הממשלה בהתכנסות המרכזית שתתקיים השבוע ואבקש את השדים להיענות, ככל שארגון חברי ה"הגנה" יפנה אליהם בבקשה לעזרה.

שר הבטחון מ. דיין:

מה פירוש עזרה?

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מתארת לי, שהכוונה להופיע ולנאום בכנסים

השונים.

שר הבטחון מ. דיין:

בהקשר לזה ברצוני לציין, כי האלופים באו אלי ובכו מרה על כך, שבאסיפות בהן הופיעו, היו בקושי מאה אנשים; האלוף דוד אלעזר אמר כי היו בקושי מאה איש באסיפה בה הוא הופיע. הטלויזיה עשתה עמם חסד וצילמה רק את הנואם ולא את הקהל. אני מדבר על במות ההסברה לקראת יום העצמאות. כך שלא מספיק שאנו נחליט כאן, אלא צריך גם שהקהל ירצה לבוא. אני רוצה להזהיר מפני חזרה על תופעות כאלו, כי אנו עומדים שבוע אחרי יום העצמאות, עם אירועים שונים, ויש לדאוג שהן לא תחזורנה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

שר החינוך והתרבות, זה לתשומת לבך.

שר הבריאות ו. שם-טוב:

אני מתלבט בבעיה, שאין אני יודע בפני מי להביאה, וברצוני להעלותה כאן. ביום הזכרון, אני נאמתי בבית הקברות בנחלת-יצחק. ניגשו אלי הורים שכולים, הורים של חללי ה"הגנה" וביקשו להראות לי את קברות בניהם. הזדעזעתי - הקברות מוזנחים, איש לא מטפל בהם; המצבות שבורות ועזובה שוררת שם.

ההורים בכו ושאלו: איזו מין גישה היא זו? האם בקברות חללי ה"הגנה" לא צריך להיות כל טיפול? בבית הקברות בנחלת-יצחק ישנה חלקה מיוחדת המוקדשת לחללים אלה, ואינני יודע מי צריך לטפל בעניין זה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מה עם ארגון ותיקי ה"הגנה"?

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ה
(משעה 13.45)